- Dans-dagarna
  sid 4-5
- KMH:s pedagogdagar
  sid 4-5
- Konferens-rapport
  sid 6-7

Kultur

SMOCKAN

Nr 6 DEC 2008

Utgiven av Sveriges Musik- & Kulturskoleråd – SMoK

- Musikproduktion och komposition
  sid 10-11
- Länsbevakning Dalarna
  sid 15-17
- Kryssa med Smockan
  sid 23

KULTURSMOCKAN 6 2008

LEDAREN

DAGS ATT BJUDA UPP!

För någon vecka sedan deltog jag i en konferens anordnad av Svenska kyrkan - ”Kyrkan mitt i musiklivet - musiklivet mitt i kyrkan”. Många teman behandlades, som alla hade det gemensamma att de på ett eller annat sätt hade koppling till relationen musik och kyrkan.
En av de frågor som var ”heta” under konferensen var hur kyrkan framgent skall kunna vara den stora konsertarrangör som den är idag. Penningbrist orsakad av färre medlemmar är naturligtvis en starkt bidragande orsak till oron.
Likaså fanns en stor oro för det minskade intresset att utbilda sig till kyrkomusiker. Orsaker? Bland annat låga löner, dålig arbetsmiljö, låg status och inte minst svårigheter att få fulla tjänster vittnades det om. En representant för kyrkomusikerna beskrev en kyrkomusikertjänst i hans närhet där halva tjänsten var att arbeta med kyrkans musik medan den andra delen var att kratta gräs på kyrkogården. Knappast ett optimalt sätt att tillvarata kompetens!

Den här konferensen, liksom så många andra konferenser och samtal bland kulturaktörer, lyfter fram en oro och en rädsla för framtiden. Kommer det att finnas några som spelar orkesterinstrument, kommer amatörorkestrarna att attrahera unga musikanter, kommer publiken när biljettpriserna rusar i höjden, kommer den offentliga sektorn att fortsätta bidra till kulturinstitutionerna, blir det bara populärkultur à la Idol som kan överleva?
Frågorna är många men svaren är få. Oron för framtiden är självklart berättigad. Trender och mediavärldens påverkan är stor och förändringstakten snabb.
Jag är dock tillräckligt blåögd för att tro att det finns mycket konkreta och effektiva åtgärder som kan bidra till att det till exempel utbildas nya kyrkomusiker likväl som att orkesterinstrumenten frodas.
Nyckeln heter samarbete och samverkan!

Det finns en enorm potential som ligger och väntar på den dag då kulturaktörer av alla de sorter börjar samarbeta - lokala aktörer, regionala aktörer, föreningsliv, utbildningsinstitutionerna, kulturskolor, näringsliv m.fl. När kulturlivets aktörer och intressenter kan fokusera och enas om åtgärder kring strategiskt viktiga frågor som exempelvis rekrytering av nya utövare uppstår en enorm kraft.
Vi behöver samlas på alla nivåer - nationellt, regionalt och lokalt. Det finns en allt för stark tradition i att alla särintressen agerar var för sig. Vi har i grunden samma mål oavsett om det handlar om kyrkans musik, jazzmusik, folkmusik, teater, dans eller vilket kulturuttryck det än är. Alla, publik likväl som utövare, vill vi ha en mångfald i kulturutbudet och kulturutövandet. Motsatsen - enfald - får inte vara ett alternativ!

Vad väntar vi på? Den som först bjuder upp till dans har ju förmånen att välja den vackraste partnern...

Tillönskar Smockans läsare God Jul och på återhörande 2009!

PER SJÖBERG,
ORDF. SMOK

INNEHÅLL

i detta nummer

Ledare **2**
Rapport från Dansdagarna **3**
KMH:s pedagogdagar **4-5**
Praktiskt-estetiska ämnen **6-7**
EMU satsar på EU **8**
Miljoner till utbildningar **9**
Musikkomposition & produktion **10-11**
Vänortsutbyte **12**
Lyckad Världens Barn-yra **13**
Länsbevakning Dalarna **15-17**
Debatt om Angered **18**
Landet runt **19**
Helen rapporterar **20**
Läsvärt **21**
Kulturnytt **22**
Julkrysset **23**

KULTURSMOCKAN
DAUS TRYCK & MEDIA
893 80 BJÄSTA
TEL: 0660-26 61 00
FAX: 0660-26 61 10

ANSVARIG UTGIVARE
Per Sjöberg, SMoK
REDAKTÖR
Nils Ågren, 070-678 44 55
nisse.agren@telia.com
PROJEKTLEDARE/ANNONSER
Jan Dylicki, 0660-26 61 05
jan.dylicki@daus.se
Annonsprislista kan laddas ned som pdf-fil från hemsidan www.daus.se
GRAFISK FORMGIVNING
Johnny Altelind, 0660-26 61 31
johnny.altelind@daus.se
REPRO • PRODUKTION • TRYCK
DAUS Tryck & Media, Bjästa

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER
Per Sjöberg,
Nils Ågren,
Dag Krafft,
Håkan Sandh,
Jonas Andersson,
Sven-Olof Juvas
Hans Skoglund
Mia Agardh (kryss)

OMSLAGSFOTO:
Violingruppen Con Amore under KMH:s Pedagogdagar i oktober.
Foto: Nils Ågren

Kultursmockan utges av SMoK,
Sveriges Musik- och Kulturskoleråd
Kultursmockan nästa nummer: v. 6.
Manusstopp för annonser: 16 januari.

Tipsa Smockan!
Tel: 070- 678 44 55
Nils Ågren

Kulturskolan som arbetsplats - önskedröm eller mardröm?

Rubriken här ovanför var också rubrik på ett av seminarierna under de tre Dansdagar som Danshögskolan i Stockholm, Solna kulturskola och SMoK genomförde vecka 44. Rubriken formulerades utifrån åsikter som några elever på Danshögskolan framfört tidigare i år.

Eleverna uppfattade kulturskolorna som mindre attraktiva arbetsplatser än exempelvis gymnasierna. Orsaken till detta handlar om föreställningen att jobbar man på en kulturskola får man tillbringa en stor del av arbetstiden i en bil på väg mellan olika gymnastiksalar. Man får dessutom undervisa på en ”lägre” nivå, får lägre lön och får jobba mest på kvällar.

Seminariet leddes av Per Sjöberg, SMoK, Åsa E Jonsson, Kulturama och undertecknad. Förutom dansläraare från kulturskolorna deltog även tre studenter från Danshögskolan. De var på väg ut i arbetslivet och hoppades på anställning på någon Kulturskola, så de var inte bärare av den negativa syn på verksamheten som relaterats ovan.

Vid diskussionerna som följde var alla överens om att dansintresset är mycket större än det antal platser som kulturskolorna idag erbjuder. Det drabbar framförallt alla som skulle vilja dansa men inte har någonstans att vända sig. För att inte tala om vad ett ökat antal danspedagoger skulle betyda för att göra kulturskolorna till riktiga kulturskolor, det vill säga en verksamhet där flera pedagoger från olika konstformer samverkar.

Problem kvar att lösa

Hur fungerar den verksamhet som ändå är igång? Det finns idag cirka 16 000 danselever inom kulturskolornas frivilliga verksamhet. Fördelade på 125 kulturskolor, det vill säga bara 128 i snitt per kommun. Förmodligen finns det en hel del dans inom grund- och gymnasieskolan i samma kommuner men det saknar vi uppgift om.

Flera lärare framhöll att anställningsförhållanden kanske blir bättre och bättre, men det finns fortfarande en del problem kvar att lösa. I många kommuner är lokalerna för dans dåliga. I andra kommuner finns bra danslokaler. I vissa kommuner blir det många gymnastiksalar i stadsdelarna som får blir danssalar medan andra kommuner snarare försöker få barnen att flytta på sig (jmf med idrotten!).

Andra saker som framfördes på seminariet var:

* Alla danspedagoger bör vara bra på barndans. Det är för begränsande att gå ut som danspedagog och inte kunna undervisa yngre barn.

* Kulturskolorna måste bli bättre på att marknadsföra dansen. Det finns fortfarande en bristande förståelse för dansens villkor bland skolledningarna på kulturskolorna, tyckte några.

* En samordning av tjänsterna mellan grund- gymnasie- och kulturskolor är nödvändig för att hyfsade scheman för de anställda skall kunna bli verklighet. Kulturskolan borde vara navet för detta i alla kommuner.

* Hur får vi fram fler dansläraare? Vilka anställningsformer skall en streetdance-pedagog utan formell utbildning, men duktig pedagog, ha? Högskolorna hinner inte med att utbilda till den efterfrågan som finns idag.

I övrigt ägnades dagarna åt fler seminarier kring dans och, hela dag 2 och 3, åt workshops för danspedagogerna.

Lågt deltagarantal

Dagarna fungerade utmärkt, men deltagarantalet var lägre än föregående år, som var det första. Varför? Vi som arrangerade dagarna skall fundera en vända till på den frågan. Kulturskolorna behöver ett extra fokus både på dans och övriga konstformer utanför musiken om dessa konstarter skall få en mer jämlik plats inom kulturskolorna.

Dansdagarna behövs. Hur skall de utformas? Vi återkommer i Smockan när vi funderat färdigt.

Håkan Sandh, *projektledare SMoK*

Zinedine Zidane är en av många som Jan Wifstrand inspireras av.

Hitta inspirationen

Vad driver stora artister att fortsätta öva? Var hämtar man sin kraft? Kan man hitta styrka i vardagen, i vanliga situationer?
Jan Wifstrand, tidigare chefredaktör på Dagens Nyheter, inledde årets pedagogdagar på Kungliga Musikhögskolan med att sprida inspiration till alla konferensdeltagare.

Pianisten Peter Jablonski var en återkommande person i Jan Wifstrand föreläsning, som hade titeln ”Ny energi och inspiration”. Wifstrand, som numera arbetar med ledarskapsfrågor utvecklingsfrågor, vill dela med sig av instrument att hantera för att skaffa sig ny inspiration när det känns slitsamt och tungt.

– De som arbetar allra hårdast för framgång är de som är solister inom musiken. Den oerhörda insatsen som stora ledande solister gör är mycket krävande, säger Wifstrand och undrar vad det är som driver stora artister att fortsätta öva.

– Panik, svarar Jablonski i en videoupptagning.

Jablonski nämner också nervositet, något man inte räknar med ska finnas hos en världsartist som har stor vana att framträda inför en krävande publik.

Wifstrand berättar att Jablonski stod inför ett potentiellt fiasko när han skulle spela Tjajkovskijs pianokonsert nr 2 i London.

– Två veckor innan kunde jag inte spela den, jag var beredd att ställa in konserten, säger Jablonski.

Hur han löste det? Med tio timmars övning om dagen. Hur det gick? Succé!

Wifstrand ställde också frågan vad som är Jablonskis livslånga mål och fick det här svaret från pianisten:

– Jag ska kommunicera något till dem som sitter därute, jag är inte så intresserad av pianospelet i sig.

Borg, Zidane och Dylan

En rad andra kända personer plockar Jan Wifstrand också fram. Exempelvis Björn Borg, som kanske inte var den allra största talangen som ung men som jobbade hårdast och därför nådde de stora framgångarna.

Sportintresserade Wifstrand visade också upp den franske fotbollsspelaren Zinedine Zidane.

– Varför var han en av världens bästa spelare? Han skaffar sig överblick över situationen, han hade överblick redan innan han fick bollen.

Även Bob Dylan är en av Wifstrands inspirationskällor.

– Vad är det som är så speciellt med Dylan? Han sjunger inte särskilt bra, han spelar inte särskilt bra. Är han charmerande? Absolut inte! Det är förstås texterna, säger Wifstrands och tar texten till ”The times they are a-changin’” som ett inspirerande exempel.

– De flesta av alla texter som skrivs till musik är fruktansvärda pekoral, usel poesi. Dylans texter är bland det mest inspirerande i mitt liv och just den här texten tycker jag att ni kan ha på kylskåpsdörren och titta på ibland.

Ut och skapa vinnare

Med sitt resonemang vill Wifstrand visa att det inte är säkert att den som har största talangen också blir den största stjärnan. Det är den som kan kombinera sin talang med enorm arbetsinsats som når längst.

Bland inspirationskällorna nämner han Malin Sävstam, som skrev ”När livet stannar” om förlusten av sin man och två av sina tre barn i tsunamikatastrofen. Han berättar också om sina två hundar, Copy och Sixten.

– Båda har förmågor som jag skulle vilja ha. Sixten ställer om från total vila till total uppmärksamhet på en tiondels sekund, och vice versa. Copy har en oerhörd speed och uthållighet på långdistans.

Hans allra största inspirationskälla är däremot den amerikanska författaren Helen Keller (1880-1968), som vid 1,5 års ålder blev både döv och blind.

– Hon hade en sagolik utmaning framför sig och hon lärde sig tala genom att röra vid sin lärares läppar och strupe.

Helen Keller blev den första dövblinda person som avlade en akademisk examen, hon skrev många böcker och artiklar och fick även en Oscar för sin insats i en dokumentärfilm om sitt eget liv.

– Ann Sullivan var Helen Kellers lärare och ledsagare, hon gjorde ett fantastiskt arbete. En person som undervisar och stöder kan skapa mirakel och Ann Sullivan är det tydligaste exemplet på vad en pedagog kan uträtta när oddsen är de allra sämsta.

– Det här är några exempel på den metod jag har att hitta inspiration. Jag tittar på vad andra kan göra och ser om jag kan bli inspirerad av det. Ni som pedagoger måste inspireras av mycket, det är ni som ska göra stjärnor. Tänk efter varje gång det känns tungt om det finns något som ni kan inspireras av - och gå ut och skapa vinnare.

Text och foto: Nils Ågren

Päivikki Wirkkala-Malmqvist, stråkpedagog på Norrköpings kulturskola och tillika lektor i stråkmetodik på KMH, hade med sig violingruppen Con Amore till KMH:s Pedagogdagar så att deltagarna kunde ta del av en grupplektion där hon visade hur de jobbar med ergonomi, violinteknik och repertoar på ett lustfyllt sätt. Con Amore består av 15 ungdomar från 8 till 19 år från Norrköping och Linköping och direkt efter pedagogdagarna åkte de till Tyskland för konserter i bland annat Augsburg, München och Dachau. Foto: Nils Ågren

Han lyfte eleverna i Klass 9A

– Det måste vara roligt att känna att det än måndag och en ny arbetsvecka, för både lärare och elever.

Det är Tony Kinbergs paroll, musikläraren från Rågsvedsskolan i Stockholm som blev rikskändis i och med tv-serien om Klass 9A på Johannesskolan i Malmö.

Hur var det egentligen i Klass 9A? Hur mycket styrde produktionsbolaget Strix Television? Hur känns det att vara uttagen i svenska landslaget som lärare?

Tony Kinberg, till vardags musiklärare i åk 6-9 på Rågsvedsskolan i södra Stockholm berättade under KMH:s pedagogdagar hur det var i den numera riksbekanta Klass 9A, och han inledde med:

– Det här är det roligaste jag gjort, någonsin. Jag skulle unna alla att få chansen att vara med om det här. Att utmana sig själv som lärare var störtroligt.

Kinberg undrade förstås själv varför just han blev utvald, bland Sveriges alla duktiga musiklärare, att få vara med i tv-serien. Anledningen visade sig vara att han förekommer i mängder av artiklar på internet, artiklar om hans olika projekt och arbeten på Rågsvedsskolan. Där har han bland annat dragit igång en musikallinje och en rocklinje.

– När det visade sig att bara en av 600 elever aktivt spelade ett instrument startade vi kulturskola i skolan, berättar Kinberg, som fick en hektisk period under tv-inspelningen av Klass 9A.

– Det blev väldigt mycket jobb, jag hade samtidigt min heltid på Rågsvedsskolan och en dag i veckan flög jag ned till Malmö och hade mina lektioner med 9A.

Jämförelse mellan lärarna

Kinberg säger att de inhyrda ”superlärarna” själva fick styra sin undervisning, det var ingen från produktionsbolaget som talade om för dem vad de fick och inte fick göra.

– Vi hade också bra kontakt med de ordinarie lärarna men vårt första möte med lärarna blev lite konstigt. Vi hade hört att det här var en ganska rivig klass som ligger efter i olika ämnen men lärarna sa att eleverna var så duktiga och att det inte fanns några problem. Då började vi undra varför vi var där.

– Men det var modigt av skolan att släppa över till oss. Det blir förstås en jämförelse mellan lärare och det är bra som lärare att få ny input. Många lärare var med och såg på när vi undervisade.

Klass 9A visade sig vara en väldigt normal klass. De elever som syntes minst i tv var de som var bäst på att plugga, de som var självgående klipptes bort. Det fanns de som var så glada att få vara med i en tv-serie men som tyvärr inte syntes för att de var för duktiga.

Se alla elever

Under tv-serien gav Kinberg bort en elbas till en elev.

– Kan man verkligen göra så undrar en del. Jag har aldrig under mina 30 år som lärare gett bort något till en elev och det var absolut inte för att det var tv-inspelning den här gången. Jag hade en trasig bas hemma som jag lagade och gav bort och jag står för det, hon var värd den. Det var en flicka som inte hade något stöd hemifrån, hon skulle aldrig ha fått en bas annars men nu kommer hon att fortsätta med musik.

Tony Kinberg poängterar vikten av att se alla elever; fråga hur någon mår eller bara ge en klapp på axeln, inse att alla duger och att det är okey att misslyckas.

– Försök se alla elever, även om det är lite så försök lyfta fram det. Alltför många barn får aldrig höra ”bra gjort!” Beröm kan lyfta en elev hur långt som helst.

Text och foto: Nils Ågren

”Jag trodde aldrig att det skulle bli sådan uppmärksamhet på det här” säger musikläraren Tony Kinberg om sitt deltagande i tv-produktionen Klass 9A.

Bagatell 9

”Stage”

Orkester/ körpodier

Flexibelt lättvikts podie-system i alu-minium för scénbyggeri med obegränsade möjligheter. Alla benlängder med snabb-koppling.

Bagatell *musikprodukter*

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, – **fax:** 013-527 52

www.noter.eu

Nödvändig energiinjektion eller utarmning av ämnena?

- Rapport från konferens om lärarutbildningens akademisering i praktisk-estetiska ämnen

Lärarutbildningen har gradvis integrerats i universitetsväsendet. För de praktisk-estetiska ämnena har det inneburit påtagliga skillnader; i undervisningens innehåll och utformning, i lärarkåren, i synen på ämnet, ja, till och med i vilka studerande som söker till utbildningarna.

Ska förändringarna ses som ett steg mot de praktisk-estetiska ämnenas utarmning eller är det en nödvändig förändring i en tid med nya krav? Den frågan belystes under en konferens, arrangerad av Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot tekniska, estetiska och praktiska kunskapstraditioner (UTEP) vid Stockholms universitet.

Konferensen lockade över hundra deltagare från lärosäten och lärarutbildningar i hela landet och innehöll föreläsning, en fördjupande paneldiskussion samt möjligheter till diskussioner och kollegialt utbyte i ämnesgrupperingar.

”The tricky thing is when we don’t know that we don’t know!”

Tidigare har forskare som ägnat sig åt studier i och av skolmiljö ofta behandlat områden som inte känts relevanta för de praktiserande lärarna. I och med att antalet praktiker som forskar på sin egen praktik ökar, ökar också användbarheten av forskningen i lärarutbildning och i lärarpraktik. Men vilka fallgropar finns och vad måste tas med i beräkningen när man beforskar sin egen praktik?

Professor Liora Bresler från University of Illinois inledde dagen med att belysa komplexiteten i att forska inom den sociala verklighet som klassrummet och lektionen är, inte minst när det gäller estetiska ämnesområden. Lärarutbildaren och läraren som klassrumsforskare är själva del av den sociala kontext som utforskas, genom att både vara en del av samhället (makronivån) och av institutionen och lärarkåren (mesonivån), samt genom att delta på en personlig nivå med erfarenheter och personlighet (mikronivån).

Med kvalitativa forskningsmetoder ger denna personliga kunskap om undervisningsmiljö och sammanhang en styrka, eftersom den ökar insikten om vad som är väsentliga problem och möjligheter samt hur händelser ska tolkas i sitt sammanhang, men den gör objektivitet till en omöjlighet.

Professionalism i forskningen är däremot möjlig, menade professor Bresler. Det handlar om att som forskare lägga fokus på att försöka förstå vad som händer i de utforskade situationerna, istället för att göra de snabba utvärderingar av uppkomna situationer som man är van att göra i arbetet som lärare.

Det handlar om att avstå ifrån att genom forskningen försöka visa upp det man som lärare anser vara bra metoder eller att söka legitimera hur väl man lyckas med läroprocesserna. Istället måste man vara i det närmaste passionerat nyfiken på vad utfallet av forskningen ska bli.

För att underlätta behöver den som forskar i sin egen praktik ta hjälp med att diskutera resultat och tolkningar med kollegor som inte delar samma kontextkunskap, en hjälp att se på det förtrogna genom främmande glasögon och att se det främmande med förtrogenhetens. På det sättet liknar den kvalitativa forskningsansatsen det som sker i ett estetiskt skapande.

Det finns också andra likheter, menade Bresler. I båda formerna sysslar vi med att försöka hitta själva essensen - ”what’s it all about?”. Det är en utmaning som ger energi.

Ett utforskande samtal om de praktisk-estetiska ämnena och lärarutbildningen

Med Kajsa Borgs artikel ”Akademiseringen, en väg till ökad professionalism i läraryrket?” som utgångspunkt utforskade en i sammanhanget mycket kompetent panel de praktisk-estetiska ämnenas och lärarutbildningens akademisering ur olika synvinklar.

I panelen fanns Kajsa Borg, lektor vid Umeå Universitet med ett huvudintresse i slöjddidaktik, professor Ingrid Carlgren vid Stockholms universitet med ett intresse i forskning om läraryrket och lärarutbildning, Kent Hägglund, lektor vid Stockholms universitet med huvudintresse i dramadidaktik, Monica Lindgren, lektor vid Göteborgs universitet och med sitt intresse riktat mot musikdidaktik samt professor Lars Lindström vid Stockholms universitet, Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot tekniska, estetiska och praktiska kunskapstraditioner (UTEP).

Paneldeltagarna valde att belysa olika delar i varsin kort inledning och de frågor som togs upp där kom också att utvecklas ytterligare under det gemensamma samtalet. Själv hade jag förmånen att vara moderator under samtalet, ett spännande utforskande av såväl lärarutbildningen som de praktisk-estetiska ämnenas förutsättningar och framtid. Jag återger här huvuddragen i diskussionen som teman, snarare än i den tidsföljd de behandlades under samtalet.

Är akademiseringen av godo eller av ondo?

Kajsa Borg besvarar i sin artikel frågan om akademiseringen lett till ökad professionalism i läraryrket med ett tveksamt ”ja” vad gäller läraryrket men med ett ”nej” vad gäller ämnesutbildningen i slöjd. Under samtalet utvecklade hon sina tankar. Akademiseringen och decentraliseringen av utbildningen har inneburit en rad nackdelar för de praktisk-estetiska ämnena. Stoffet inom lärarutbildningen har förskjutits från att vara inriktat på ämnesfärdigheter och hur dessa ska förmedlas till att bli verbalt och textproducerande.

De tidigare lärarutbildarnas yrkeskunnande har ersatts med kompetenser i allehanda ämnesområden, de studerande rekryteras från andra grupper, ofta utan kunnande i ämnets hantverk och ofta med ämnet som ett kompletteringsval till sitt huvudämne. Antalet studieplatser och utbildningens utseende har också förändrats genom det lokala inflytandet, vilket i sig inneburit en brist på till exempel utbildade slöjdlärare.

Akademiseringen har inneburit fördelar för de praktisk-estetiska ämnena genom att dessa fått en vetenskaplig legiti-

Panelen lyssnar till Kent Hägglund.

mering med en vitalisering av samtalen om ämnena som kan motverka dogmatism. Genom de avhandlingar och vetenskapliga texter som under senare år producerats har ämnenas komplexitet och värde kunnat lyftas fram. Men faran att ämnena i sig själva utarmas är stor. Kan vi till slut hamna i att vi undervisar OM ämnen istället för I ämnen? Är det priset för harmoniseringen mellan praktik och vetenskap?

Varför försvinner de praktisk-estetiska ämnena i retoriken?

Borg menade under samtalet att intresset för de praktisk-estetiska ämnena från statsmakternas och beslutsfattarnas sida är svalt. Förekomsten av ämnena i statliga utredningar är obefintligt, ansåg hon. Möjligen kommenterar utredningstexterna att ”de estetiska ämnena går vi inte in på i denna utredning”.

Kent Hägglund menade att det är fara för att de estetiska verksamheterna försvinner som obligatorium. Vi som företräder dem lyckas inte förmedla deras värde på ett sätt som ger avklang i debatten eller i de politiska besluten. De praktisk-estetiska ämnenas företrädare måste hitta ett språk för att förklara sin verksamhets värde och betydelse för skolledare, kollegor i andra ämnen, elever, föräldrar, politiker, journalister, VFU-studenter, folk man möter och inte minst - för sig själva!

Hägglund brukar uppmana sina lärarstuderande att fundera igenom vad de ska säga till tjejen eller killen på festen, för att göra intryck och imponera. Kanske kan det vara en start att gå tillbaka till ursprungsbetydelsen av begreppet estetisk, nämligen grekiskans aisthèsia - vaken för förnimmelse. Dess motsats, anaesthèsia - okänslighet - används som ett begrepp för läkares bedövningskonst i samband med operationer. Ett viktigt medel att hitta det tydliggörande språket är trots allt akademiseringen.

Monica Lindgren menade att diskussionen alltför ofta kommit att handla om relationsskapande kontra vetenskap, en retorik där vetenskap framställs som något teoretiskt och konst som något praktiskt. Det leder lätt till en trivialisering av diskussionen, där vi inom de pratisk-estetiska ämnena kommer att fokusera alltför mycket på att beskriva de praktiska undervisningsmetoderna istället för ämnets kärna.

Men här ligger också ett dilemma. Det handlar om att hitta ett språk som kan beskriva ämnets innehåll och effekter på ett sätt som är professionellt utan att för den skull låta praktiken underordnas teorin.

Vad är lärarutbildningens essens?

Lars Lindström förtydligade detta ytterligare genom att belysa frågan som tre kunskapsformer. ”Episteme” står för en vetenskaplig kunskapsform med forskning och strävan efter validitet och saklighet. En helt annan kunskapsform är ”Techne”, som representerar den estetisk/praktiska kunskapen, med en personlig prägel och gestaltning och med process och produkt i fokus.

Mellan dessa kunskapsformer placerade Lindström ”Fronesis”, en professionskunskap som kännetecknas av förståelse för och hänsynstagande till kontexten, en professionell hållning med dokumentation som metod. Det finns, menade Lindström, ett behov av att tydliggöra en speciell ämnesrelaterad utbildningsvetenskap, som betonar att det är en skillnad mellan skolämnet (Techne) och den vetenskapliga disciplinen (Episteme).

En lärare måste främst kunna presentera centrala begrepp, principer och perspektiv på ett sätt som gör att eleverna förstår. Här är vetenskapliga teorier till viss hjälp, men läraren måste också ha en kompetens utöver dessa teorier, en kompetens som bygger på beprövad erfarenhet av komplexa och varierande situationer.

”Men i de estetiska ämnena måste man väl ändå relatera till själva konsten, den konstart som ämnet bygger på?”, invände en lyssnare i publiken. Men panelen höll inte med. Aktiviteterna i skolan och den specifika lärarkunskapen är relaterad till konsten utanför skolan på liknande sätt som den är relaterad till vetenskapen.

Kent Hägglund åskådliggjorde med att jämföra en skolteaterproduktion med en Dramatenuppsättning. I den professionella uppsättningen väljs den skådespelare ut som är bäst lämpad för rollen ifråga. I skolteaterföreställningen kanske läraren medvetet väljer att låta den elev som är duktig på att spela ”den elaka drottningen” istället få prova på rollen som ”räddhågad kanin” för att eleven ska utöka sin repertoar och sin förståelse av sig själv.

Ämnesdidaktisk forskning, vad är det?

Ett av svaren på hur framtiden ska gestalta sig för de praktisk-estetiska ämnena skulle kunna vara att stärka dessa som akademiska lärarutbildningsämnen genom en tydlig ämnesdidaktisk forskning. På så sätt kan kunskapsutvecklingen bidra till utbildningens utveckling genom att lyfta fram kunskap och kunskapsbildning, lärande i och av ämnet, undervisning i och bedömning av kunnande i ämnet, menade Ingrid Carlgren. Hon lyfte fram ett antal frågeställningar som måste belysas. En av dessa är ämnets funktion och plats i allmänbildningen. Troligen ser dagens och framtidens behov annorlunda ut än gårdagens. Ska ämnet se likadant ut eller kan det finnas kombinationer av nuvarande ämnen till nya? Ska innehållet vara detsamma som nu eller behövs nya/andra kompetenser? Är ämnets funktion kopplat till arbetsmarknadens behov (t.ex. behov av designutbildade), till en lustfylld fritid för individen (t.ex. möjlighet till glädjefyllt skapande), till vardagens behov (t.ex. kunna sy i knappar). Vad är ämnets särart och varför ska verksamheten finnas i skolan?

Vilken framtid går de praktisk-estetiska ämnena till mötes?

Det tycks som om de praktisk-estetiska ämnena befinner sig i en balanspunkt, där deras företrädare måste besvara frågorna för att kunna gå framtiden till mötes. Panelens deltagare var eniga om att det knappast var produktivt i nuläget att gräma sig över att andra inte kan se verksamheternas värde och nytta.

Liora Bresler.

Inte heller lönar det sig att med sorg se tillbaka på ”den tid som flytt”. Inte heller trodde panelen på att genom konstnärliga uttryck utmana det akademiska systemet, till exempel genom att sjunga doktorsavhandlingen, som var moderatorns djärva förslag.

De praktisk-estetiska ämnena behöver ett språk, som kan förstås av andra och akademiseringen är en väg till detta. De behöver en ämnesdidaktik, där praktisk-estetiska inslag kan vara en del, liksom de akademiska verktygen är en del.

Det gäller alltså att vidareutveckla den påbörjade akademiseringen, men att noga se till att inga barn kastas ut med badvattnet. En väg till detta är att fortsätta det samtal som påbörjades i och konferensen, en önskan från både panelen och konferensdeltagarna.

Text och foto: Fil dr. Ann S Pihlgren,
UTEP, Stockholms universitet,
moderator vid konferensen

Vill du läsa mer?

Kajsa Borg, *Akademiseringen, En väg till ökad professionalism i läraryrket?,* Pedagogisk forskning i Sverige 2007, årg. 12 nr. 3
Liora Bresler, *Agenda for arts education Research: Emerging issues and directions,* i McCarthy, M (red) Enlightened advocacy: Implications for research for arts education policy and practice
Lars Lindström, *Den svåra konsten att lära någon annan något,* Pedagogiska magasinet, 1/2008

Konsulten Gerrit Walstra och EMU:s ordförande Gerd Eicker har all anledning att vara nöjda efter en mycket bra konferens.

EMU satsar på EU

Europeiska Musikskoleunionen har varit svag på att söka EU-bidrag och ordnade därför en konferens "Music makes Europé" i Livorno i Italien i mitten av oktober. Uppdraget var att skapa idéer till projektansökningar och 25 deltagare från 14 länder deltog.

På två dagar fick deltagarna lära sig om de olika fonderna, processa fram idéer och göra en skiss på ansökan. Ett tufft uppdrag som resulterade i sju förslag. Över förväntan enligt arrangörerna som hade räknat med två-tre förslag.

EU-konferenser är alltid intressanta. Olika kulturer och traditioner möts och skall samarbeta för att nå ett resultat. Det är oftast lite knepigt, men i Livorno var stämningen vänlig, öppen och nyfiken. Deltagarna lyssnade verkligen på varandra och alla deltog i arbetet.

Holländaren Gerrit Walstra från organisationen Haute Europe ledde övningarna enligt ett mycket bra och effektivt koncept, som byggde på ett antal grundelement: EU:s historia - Europa idag - Beskrivning av relevanta fonder - Idémarknad i grupper - Arbete i grupper med samma idéer - Presentation i plenum - Slutsatser och planering av fortsatt arbete.

Bland de fonder som diskuterades fanns Culture 2007-2013, Youth in Action, Europé for citizens, Interreg IV, IVA och IVC samt Comenius, Erasmus. Leonardo da Vinci och Grundtvigprogrammen. Bara de fyra sistnämnda innehåller 69 miljarder!

Arbetet kommer nu att fortsätta från hemorterna. EMU:s hemsida blir en mötesplats för det fortsatta arbetet med att formulera en ansökan. Själv deltog jag i temat ledarutveckling, som bland annat innebär kartläggning av ledarprogram i de olika länderna samt kartläggning och beskrivning av de olika ländernas musik- och kulturskolestrukturer. Idén är att skapa ett projekt med ledarutveckling på Europeisk nivå.

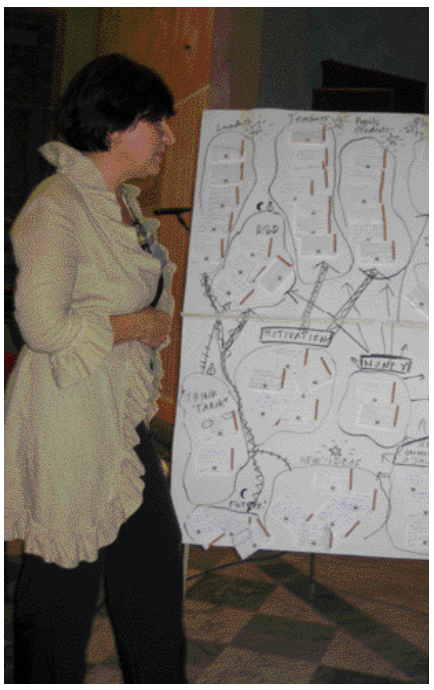
Jag tyckte det var intressant att flera länder har skolor som är mer än musikskolor. I Italien finns till exempel i Milano teater och film också, i Spanien finns dansen med, i vissa tyska skolor har en breddning skett åt kulturskolehållet. Traditionellt har skolorna i Sverige, Holland och Norge störst bredd.

EMU är på gång och det är bra. SMoK deltar aktivt i detta arbete, men SMoK arbetar också på hemmaplan, vilket redovisas i en särskild artikel här intill.

Det finns enorma resurser!

Text och foto: Hans Skoglund

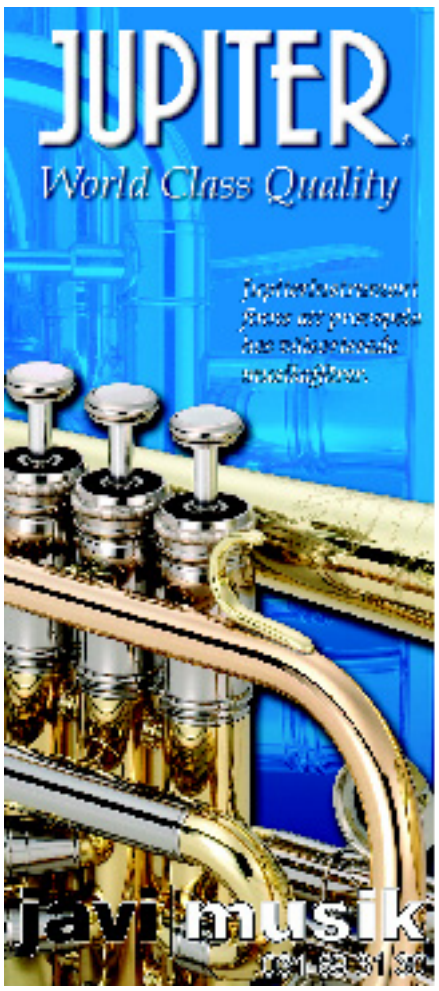

En idéskiss presenteras av Helena Maffli från Lausanne.

Avslag på Rhythm & Dance

Tyvärr har Arvsfonden sagt nej till den ansökan om Rhythm & Dance som Vuxenskolan skickat in i samverkan med RFoD och SMoK. Arvsfonden gav medel till ett pilotprojekt. Detta har tyvärr inte gett de svar som Arvsfonden efterlyst varför fortsättningen inte blir av.

Det blir alltså ingen satsning just nu på folk/världsmusik och dans. Förhoppningsvis kommer det nya tillfällen för SMoK att stödja detta område på annat sätt.

Många miljoner till utbildningar

- SMoK ansöker om fortbildningspengar från Europeiska socialfonden

Många var de musik- och kulturskolor som sökte och fick pengar genom Europeiska Socialfondens Växtkraft Mål 3. Nu är det dags för en ny omgång och SMoK har gått in med två ansökningar för förprojekt på drygt 1,3 miljoner kronor. Målet är att få medel för att genomföra två stora kompetenshöjningsprojekt för all personal i musik- och kulturskolor.

Det gemensamma namnet för ansökningarna är PUFFIMOK, som betyder Personlig utveckling för framtiden i musik- och kulturskolor. Stockholms heter PUFFIMOK-S och Östra Mellansverige PUFFIMOK-ÖM.

Europeiska Socialfonden har sammanlagt cirka 12 miljarder kronor för stöd varav en tredjedel är riktade till kompetenshöjning. Sverige är indelat i åtta regioner och stöd till förprojekt har hittills sökts för regionen Stockholms län och Östra Mellansverige, som omfattar Uppsala, Västerås, Örebro, Södermanlands och Östergötlands län.

SMoK stödjer de lokala skolorna genom anställning av undertecknad på halvtid under några månader för att arbeta fram ansökningarna. Beviljas de blir det antagligen aktuellt att söka för ytterligare län. Projekten pågår fram till 2013.

De aktuella ansökningarna skiljer sig från tidigare bland annat genom att medel tilldelas större aktörer och nätverk, vilket ger SMoK en självklar roll. Inriktningen är olika i olika regioner så ansökningarna måste anpassas efter utlysningarnas innehåll.

Stockholms ansökan

I Stockholms län har ansökan följande inriktning:

Förprojektet skall bland annat definiera hur kulturskolornas personal kan utvecklas för att stärka möjligheterna till skapande i Stockholms län, hur de skall få en bättre likabehandling i förhållande till andra anställda. Detta sker i stort strategiskt projekt med målgrupp på universitet och högskolor, de 26 musik- och kulturskolorna samt privata metodutvecklare inom området.

Projektnyttan i detta förprojekt är att ett nätverk av musik- och kulturskolor samt relevanta universitetsutbildningar och utbildningsföretag byggs, en omvärldsanalys görs, utbildningsbehov för pedagoger och personal kartläggs och speciella riskgrupper, som riskerar arbetsskador eller arbetsbrist definieras. Projektet riktas till pedagoger, administratörer och ledare/chefer.

Målet är att nå all personal på länets musik- och kulturskolor, cirka 1 200 anställda, fackliga representanter och ledare samt minst fem från vardera högskolor, kulturinstitutioner och privata aktörer.

Transnationellt samarbete

Under förprojekteringen sker arbetet på flera nivåer - på varje musik- och kulturskola och regionalt tillsammans med kulturinstitutioner, privata intressenter, fack, universitet och högskolor. I Stockholms län öppnar sig möjligheten för transnationellt samarbete, det vill säga aktörer från andra länder kan ingå. Kontakter är tagna med bland annat Helsingfors, Riga, Hamburg och Manchester.

De regionala träffarna sker bland annat under ett antal seminarier med deltagande från samtliga aktörer.

Efter förprojektet söks medel för att genomföra alla de insatser som förprojektet lett fram till i ett genomförandeprojekt. Denna fas omfattar cirka två års intensivt fortbildningsarbete.

För Östra Mellansverige gäller en delvis annan inriktning men ändå i samma grundanda.

Partnerskapet för ESFs regioner i Stockholm och Östra Mellansverige avgör om ansökningarna beviljas i december 2008. Beviljas medel så blir det rivstart på nyåret.

Lyckas dessa ansökningar, och eventuellt kommande, kan det betyda många sköna miljoner till utbildningar av personal och en positiv utveckling av våra skolor för framtiden. Så håll tummarna!

Har du frågor så tveka inte att kontakta mig.

Hans Skoglund
hasse@vindoga.se

Bagatell 1

Från 7 500 kr

En vagn kommer lastad …

- Med världens mest sålda notställ
- Liten vagn + 12 notställ – 7500 kr (exkl. moms)
- Stor vagn + 18 notställ – 10 000 kr (exkl. moms)
- Stor vagn + 24 notställ – 12 500 kr (exkl. moms)
- Marknadens mest praktiska och prisvärda vagn och notställ

Läs mer på **Bagatell 2**

Bagatell *musikprodukter*

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, – **fax:** 013-527 52

Sista året för Pascal

- sedan blir det festival

Nu går Pascal - påTRYCK - inTRYCK - utTRYCK - avTRYCK - in på det sista av tre projektår. Känslan inom projektet är att den fråga vi arbetar med, hur musik- och kulturskolorna skall kunna erbjuda bra verksamhet till alla elever - även de med funktionsnedsättningar - blir mer och mer angelägen.

Ett av projektmålen var att fördubbla antalet elever som har någon funktionsnedsättning. Det målet är uppnått för länge sedan.

Pascal är heller ingen projektverksamhet som somnar in när Arvsfondens pengar tar slut i början av nästa höst. Ett annat exempel på det är att vi nu, efter ett initiativ från Västerås stad, tillsammans med dem planerar en festival 15-16 oktober 2009. Ni som är intresserade och kanske har en grupp med elever som vill åka dit - skriv upp datumen redan nu. Förhoppningsvis blir festivalen ett återkommande arrangemang de kommande åren. Västerås stad ser gärna att andra kommuner tar över stafettpinnen.

Vi håller även på att ta fram en film kring frågan om alla barns rätt till kultur. Den beräknas vara klar efter nyår och kommer då att finnas bland annat som en nedladdningsbar fil på SMoK:s hemsida.

Några högskoleutbildningar är också på gång att starta nästa år på Musikhögskolan i Stockholm. Det är en viktig del för att skapa en kontinuitet i arbetet med dessa frågor.

En annan resurs som finns idag, och även efter projekttiden, är Specialpedagogiska skolmyndigheten. Har ni behov av stöd och hjälp kring enskilda eller grupper av elever - ta kontakt med myndigheten. Gå in på www.spsm.se och kolla upp var närmaste regionkontor finns.

Vi har dessutom en del andra tankar kring hur arbete ”i Pascalprojeketets anda” skall leva kvar även efter hösten 2009. Vi återkommer om det.

Håkan Sandh, *projektledare för Pascal*

www.noter.eu

Du som har följt med denna lilla odyssé i musikteknikens värld, har kanske fått lite kunskap om vad som behövs för att skapa en datorbaserad miljö för musikproduktion och komposition. Du har också fått en genomgång i några av de många musikprogram som finns och vilka skillnader det är mellan dem. Nu avslutar vi vår rundvandring med att tala lite om musikproduktion som begrepp, samt vad man bör tänka på innan man kör igång.

Musikproduktion och komposition

Musikproduktion har gått från att vara ett begrepp vigd åt professionella producenter till att vara ett uttryck som används i dagligt musiktal och är idag applicerbart i nästan vilken form som helst av musikskapande. För att istället väva in termen i något slags undervisningsperspektiv, kan man dela in den i två spår. Det ena handlar om ren dokumentation av instrumentundervisning, det vill säga att låta elevens framsteg spelas in på datorn. Detta är faktiskt musikproduktion, om än i sin allra enklaste form. Ett annat spår är att inbegripa datorn som undervisningsverktyg för eleverna och låta den agera utgångspunkt för undervisning i just musikproduktion eller komposition.

Som jag nämnt i tidigare artiklar är musikdatorn idag så väldigt mycket mer än namnet medger, eller är det kanske rent av först idag som den med gott samvete kan fylla ut namnet ”musikdator”? Den maskin som förr i tiden endast underlättade för notskrift och som fungerade som arrangeringsverktyg för keyboards och synthar, har blivit så kraftfull att endast fantasin sätter gränserna.

Förutom att man nu kan få tillgång till fullt spelbara, realistiska ljud från några av världens bästa orkestrar, samt kan simulera de allra flesta gitarrförstärkare och klassiska 70-talssynthar, kan man självklart också låta rumsklangen från Royal Albert Hall eller för den delen Notre Dame-katedralen ljuda i sin egen komposition. Lägg till detta att all den hårdvara som förr täckte väggarna i den gamla tidens inspelningsstudios, nu finns i mjukvaruform, redo att ge våra inspelningar högre audiell njutning.

Gäller att ha kul

Hur hjälper denna kunskap dig i din roll som musiklärare? Allt jag berättat om kan hjälpa till det viktigaste målet: för eleven handlar det om att ha kul, från början till slut!

Men teknik blir sällan kul om den blir för avancerad och otillgänglig. För att väcka elevernas intresse, ska instegsnivån vara minimal. Detta gäller i mångt och mycket även läraren. Som musiklärare är schemat nog pressat för att man dessutom ska hinna lära sig använda en massa avancerad teknik.

Det behövs inga krångliga mixerbord med hundratals reglage, och det behövs inte heller avancerade ljudkort med många mikrofoningångar och inställningsmöjligheter. Kan man bara trycka ”rec” och köra igång så är det enkelt, och då blir det roligt att använda - för alla! Det roliga ligger naturligtvis dels i upplevelsen att höra sig själv på band, men nu kan man också klippa, klistra och förvränga sin inspelning. Om man inte är nöjd lägger man på rumsklangen från Notre Dame-katedralen, eller varför inte göra något så vilt som att spela till en rockbakgrund och samtidigt låta trumpeten eller fiolen gå genom en virtuell elgitarrförstärkare?

Sådant som manipulerar det ljud man själv spelat in blir kul att lyssna på, vilket väcker ytterligare idéer till eget skapande och dessutom sporrar till att förbättra sig, lägga stämmor osv. Vips har man skapat en helt egen musikgenre! Resul-

FINNES

Snygg, säker och flexibel körtrappa söker sånggladkör. Jag är lätt att flytta, förvara och montera. Är social och har stor förkärlek till såväl höga som låga toner.

Svar till: *ESTRAD Scenpoden*

Besök www.bison.se eller ring 0573-510 10

tatet lägger man givetvis ut på nätet, kanske som en så kallad podcast (radiosändning), eller på sin myspace-sida. Det är också lätt att bränna en cd och ta med sig hem. I takt med att användaren utvecklas i sitt skapande, är tekniken förberedd för att klara mer avancerade uppdrag.

Mogen för teknikförändring

Alternativ till datorn finns, och har funnits länge. Man brukar tala om portastudio, ett begrepp som var vanligt under 90-talet och egentligen är vad namnet säger, en portabel studio. Detta är en vanlig företeelse på skolor och musik- och kulturskolor för inspelning. De är mycket enkla att komma igång med, men de flesta duger bara som just inspelningshjälpmedel. Vill man på något sätt redigera, lägga effekter och annat, handlar det om ett krångligt arbetssätt och brukar oftast rendera i att man ändå till slut kopierar materialet till datorn och fortsätter arbeta där.

Det finns spaltmeter att skriva om i denna fråga, och min förhoppning är att musikteknikbranschen kommer att börja producera mer hård- och mjukvara med inriktning mot kreativt lärande för yngre användare och barn med funktionshinder. Vi börjar redan se tendenser till detta på mjukvarumarknaden, men programmen skulle behöva bli ännu enklare.

Det jag vet är att musik- och kulturskolan med rätt råd är mogen för denna teknikförändring, och har i många fall redan hunnit en bit på väg.

Jag hoppas att vi ses på SMoK-konferensen nästa år.

Jonas Andersson

Bagatell 6

2 000:-
(exkl moms)

PIANO-GASPALLEN standard
Sluta skruva!
Pianopall med dubbla gasfjädrar höjer och sänker stolen som vilken kontorsstol som helst. Stabil stryktålig stålkonstruktion med stoppad sits.
Nyhet: GASPALLEN ERGO 2500:- (exkl moms)

Bagatell *musikprodukter*
www.bagatell.se
mail@bagatell.se
Tel: 013-527 50, – **fax:** 013-527 52

Annons Lidingö Stad
- kommer -

En ny webbutik med det bästa för varje budget vare sig du studerar, undervisar, reparerar eller spelar professionellt

Bontracasso.se
Nordisk generalagent för:

Panda minibasar "sätt färg på orkestern"

JP GUITAR TOOL

Guitartool
- en schweizisk armékniv" för gitarr/bas

INNOVATION
an acoustic tradition
Innovation strings
- "en akustisk tradition från Orkester till Rockabilly"

XEROS Stackelankare för Cello & Bas
Glöm ståltråd, bälten, snören och borrade plywoodskivor. Här är lösningen för att din Cello och Bas stannar där du vill ha den. Passar 99% av alla stolar.
Enkelt justerbar och helt ihopfällbar tar den ingen plats alls.

Välkommen att besöka oss på **www.bontracasso.se**

Oförglömligt Pardubicebesök

För 40 år sedan blev Skellefteå och Pardubice i Tjeckien vänorter. De tidiga kontakterna gällde främst ishockey. Idag sker samarbetet mellan de båda vänorterna främst på kommunledningsnivå samt inom kultur- och skolområden.

Skellefteå kommun hade inbjudits att fira 40-årsjubiléet, och som officiella representanter åkte den 7:e oktober Maria Marklund, barn- och grunskolenämndens ordförande, Britt-Marie Nyström, musikskolans rektor, SGE (Skellefteå gitarrensemble) med en violinist och en sångerska samt ledarna Lena Rönngren och Jan-Åke Wihlborg.

Redan första dagen var det full aktivitet; två bejublade konserter gavs för skolklasser i stadshuset. Som inledning av den andra reste sig ett antal Pardubiceelever upp och sjöng ett par tjeckiska sånger som en gåva till SGE.

- Verklig klass, sa några SGE-medlemmar.

Kvällen avrundades med en konsert i kulturskolan, där även Pardubiceelever uppträdde, bland andra en av medlemmarna i Skylark, kören som besökte Skellefteå i våras. SGE:s repertoar var väldigt varierad; allt ifrån Bachs ”Air” till Vreeswijks ”Cecilia Lind” och Ray Charles ”Hallelujah I just love him so”.

Ytterligare fyra konserter hanns med under den knappa veckan: i en kyrka, på ett pensionärscentrum, och den kanske mest annorlunda i kulturhuset där man samtidigt hade honungsmarknad. Borgmästarens fotograf, som dokumenterade många av konserterna, var också hobbybiodlare. Han har 60 miljoner bin fördelade på 120 kupor, och vi fick alla två honungsburkar som gåva.

Spelade för borgmästaren

Mest spännande för ensemblen var det att uppträda på borgmästare Jaroslav Demls officiella mottagning i stadshusets vackraste rum, representationssalen. Inledningsvis höll Maria Marklund ett tal där hon bland annat sa så här:

– Vi har också samarbete mellan skolor i våra respektive städer, och jag hoppas att dessa kontakter kommer att fortsätta. Jag tror att vi kan lära en hel del av varandra.

Därefter överlämnade hon Skellefteå kommuns officiella gåva, en skål med ingraveringen ”40 years of friendship”.

Borgmästaren höll ett tacktal varefter SGE gav delar av sitt program och fick stormande applåder och mycket beröm.

Precis som i Skellefteå fick Pardubices isstadion en tillbyggnad och ansiktslyftning under fjolåret, och stadion tar nu drygt 10 000 åskådare. Arenan används även där till kulturevenemang.

Skellefteå AIK:s gåvor, en hockeytröja och en vimpel, överlämnades under visningen av Pardubices hockeyarena av Rasmus Tammia, en av ensemblemedlemmarna.

Som motgåva fick han en tröja och dessutom se en match från VIP-plats sista dagen besöket varade.

Tillsammans med ett 50-tal andra internationella gäster fick Skellefteågruppen även besöka Prag, cirka två timmars bussresa från Pardubice, under sakkunnig guidning och med tid för shopping.

”Så vackert!” var den allmänna kommentaren. ”Hit vill jag åka igen.”

Pepparkakor och hinderritt

Pardubice är framför allt känt för pepparkakor och olika typer av pepparkakshus och pepparkaksfigurer, ishockey och Velka pardubicka steeplechase (hinderritt). Massor av människor vallfärdade till tävlingarna, det var stor trängsel och sista biten till borgmästarens åskådarläktare bjöd Citypolisen på en åktur. Efter ett av loppen fick Maria Marklund hedersuppdraget att vara en av prisutdelarna.

Eftersom alla rektorer i Pardubice deltog i kompetensutveckling under veckan hanns bara ett skolbesök med, på Jarmila Stancovas för- och grundskola med språk som specialitet. Det är för övrigt denna skola som har samarbete med Brännaskolan i Skellefteå.

Det var en mycket trött skara som återvände hem till Skellefteå, fullastad med gåvor och många minnen rikare. Konstateras kan att ungdomarna hade satt musikaliska spår i Pardubice och varit mycket värdiga representanter för Skellefteå kommun.

Erik Jonsson, medlem i SGE, kommenterar resan:

– Sådana här utmaningar peppar oss att satsa och det var både roligt och utvecklande.

Emil Åström skriver så här i sin utvärdering:

– Att skriva allt som varit bra och kul med resan till Tjeckien skulle ta en hel dag. Förutom att man lärt känna gruppen SGE betydligt bättre, har man även fått se en helt annan kultur och livsstil.

Text och foto: B-M Nyström

Bagatell 3

KLAVERNOTSTÄLL

”Nothajen” slukar alla dina notblad, böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell *musikprodukter*

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, – **fax:** 013-527 52

Selma Music

Sveriges förmånligaste uthyrning av blåsinstrument?

Instrument	Hyra/mån från
klarinett	95:–
tvärflöjt	95:–
trumpet	95:–
trombone	95:–
altsax	175:–
tenorsax	175:–

– Vi har ett flertal kvalitetsmärken att välja mellan.
– Obegränsad hyrestid utan köptvång
– Vid köp tillgodoräknas 2/3 av inbetald hyra – Obs! oavsett hyrestidens längd.

Box 159, 751 04 Uppsala, tel/fax 018-24 27 60
e-post: info@selmamusic.com, www.selmamusic.com

Lyckad Världens Barn-yra i Flen

Kulturfestivalen i Flen bidrog starkt till kommunens stora insamlingsresultat på 506 000 kronor till riksinsamlingen Världens Barn 2008.

Världens Barn-yra i Flen blev en stor succé. Resultatet visar att lilla Flen, med drygt 16 000 invånare hamnat på sjätte plats av 290 kommuner i rankingen över Sveriges generösaste kommuner. Flens kommun var även framgångsrikast av Sörmlands samtliga nio kommuner.
Insamlingsresultatet från 2007 (195 000 kronor) mer än fördubblades till 506 315 kronor vilket innebär 31,36 kr/per kommuninvånare. Merparten av totalsumman är resultatet av de intäkter och kringeffekter som kulturfestivalen ”Världens Barn-yra i Flen” genererat.

Att festivalen blev en succé publikt-, engagemangs- och intäktsmässigt är ett faktum. Den arbetsmodell som kulturskolan tillsammans med frivilligorganisationerna arbetar efter sedan 2003 har av biträdande projektledare för Världens Barn kallats ”Flenmodellen”. Denna modell, med tanke på resultatet, torde vara intresserant för fler musik- och kulturskolor att arbeta efter.

Peter Hjukström, projektledare för Världens Barn, ringde mig och hade en idé om att skapa någon form av nationell konferens kring ”Flenmodellen” dit de intresserade musik- och kulturskolorna kan komma för att vidareutveckla tankar och idéer kring samverkan med Världens barn.

Ni är välkomna att höra av er till mig om intresse skulle finnas.

Med vänlig hälsning
Sven-Olof Juvas,
Kulturskolechef/Projektledare
för Världens Barn-yra i Flen 2008
sven-olof.juvas@flen.se
0157-194 96, 070-344 93 69

Foto: Sven-Olof Juvas

Bagatell 4

”Sitt rätt”

ORKESTER/
KÖRSTOL
645:– (exkl moms)

Prova Bagatells sittriktiga orkester/körstol ”Sittra” finns med 3 olika fasta lutningar från 645 kr och två varianter med steglös inställning av bak- och framben från 865 kr. Stapelbar, stoppad och klädd, hårdtestad med toppbetyg.

Bagatell *musikprodukter*
www.bagatell.se
mail@bagatell.se
Tel: 013-527 50, – **fax:** 013-527 52

Hyr ditt blås hos Musica Blåsexperten

Sveriges bästa hyresvillkor / Blåsintrument från **110:-** i månaden
Vid köp dras upp till 12 månaders inbetald hyra av från priset
Kontakta oss för mer information!

MUSICA - STÖRST I SKANDINAVIEN PÅ UTHYRNING!

MUSICA
blåsexperten ab
Hamngatan 8 - 572 30 Oskarshamn
Tele: 0491 120 40, Fax 0491 771 88
E-post: musica.blasexperten@swipnet.se
Web: www.musica-blasexperten.se

YAMAHA
The best you can get

Sida för annonser - kommer -

Smockan besöker...

Dalarnas län

DEL 1

Dalarnas län hette fram till 1997 Kopparbergs län och sammanfaller i stort med landskapet Dalarna. Länet har 15 kommuner och residensstad är Falun. Borlänge är dock länets största stad och dess viktigaste industri- och handelsort. Landshövding är sedan 2007 Maria Norrfalk. Dalarna är till ytan Sveriges fjärde största län men befolkningsmässigt ligger man på en åttonde plats. I slutet av oktober samlades drygt 200 lärare från länets musik- och kulturskolorn på en länsträff i Borlänge. Bland deltagarna fanns SMoK:s ambassadör Helen Sjöholm. Läs mer om detta besök i Helens egen rapport på sidan 20.

Rättviks musikskola – skapar nya traditioner i hjärtat av Dalarna

Rättviks musikskola har funnits sedan 1956 och firade sitt 50-årsjubileum med buller och bång för två år sen. Då fick alla barn, som ville, vara med på scenen och vi hade tillsammans en vecka full av föreställningar för skolor och allmänhet.

Det här med delaktighet för alla barn samt projekt är något som är viktigt för oss. Vi försöker ha en större show varannat år då vi blandar genrer, åldrar och instrument med spex, teater och saga. Mellantiden bedriver vi undervisning på traditionellt sätt men ändå mycket projektinriktat.

Vi har upplevt att det ger så mycket mer på djupet när alla elever deltar i större produktioner. Det blir ett oerhört gott komplement till det vi arbetar med på ordinarie lektionstid. Det är härligt att se elever som spelat en termin stå bredvid erfarna gymnasieelever och framföra Beethovens 9:a.

Från läsåret 08/09 har vi startat ett arbete ut mot grundskolan och förskolan genom metoden ELIS – estetiska lärprocesser i skolan. Där finns vi med som resurs i det ordinarie skolarbetet för att stärka ämnesintegrering och bidra till att fler intelligenser används vid inlärning.

Vi är en musikskola i snabb utveckling där alla är väldigt nyfikna på en helhetsutveckling för våra elever och vad vi kan bidra till i skolutvecklingen i Rättviks kommun. Arbetslaget är tätt sammansvetsat och arbetar ständigt med förnyelse men ändå med bevarande av tradition. För just tradition är ett ledord i Rättvik.

Folkmusiken och framför allt fiolmusiken har en otroligt stark förankring här. Man brukar säga att av tre rättvikare spelar fyra fiol! Det märks tydligt vilken lust och tradition det ligger i fiolspelet och eleverna bär med stolthet sina fiolväskor på ryggen.

Just denna lust för tradition och bevarande gör också att vi försöker arbeta mycket med kulturutbyte. Vi har återkommande utbyte med en grupp från Irland, en grupp ungdomar från Moldavien samt en musikskola på Mallorca. Vårt spelmanslag, Vikarbyns lilla spelmanslag, har också många kontakter och utbyten utöver detta.

Det här är något vi vill arbeta mer med i framtiden. När ungdomarna får mötas från olika kulturer men med musikens gemensamma språk händer något fantastiskt. Här kan vi verkligen uppfylla vårt mål att guida våra elever till att bli världsmedborgare, som bygger broar över de eventuella olikheter som olika kulturer har. Rättviks musikskola vill vara en musikalisk fristad, en drivande kraft i skolutveckling på bred front och en trygg vägvisare som hjälper till att såväl bevara gamla traditioner som att skapa nya.

Text och foto:
Catharina (Kottan) von Walter Eliasson,
rektor

Några av våra elever på scen klädda i musikskoletröjan.

Musikskolan besöker en musikskola i byn Bunyola på Mallorca som vi startat ett utbyte med.

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande – med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar - bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i 5 olika modeller från 495 kr (exkl. moms)

Bagatell *musikprodukter*

www.bagatell.se

mail@bagatell.se

Tel: 013-527 50, – **fax:** 013-527 52

Kulturskolan i Malung-Säters kommun – nytt namn och bredare utbud

Onsdagen den 1 oktober 2008 var en viktig dag för kulturlivet i Malung-Sälens kommun. Det är dagen då musikskolan bytte namn till kulturskolan. Barn och ungdomar fick äntligen möjlighet till undervisning i drama/teater.

”Skinnarspelet” är ett 40-årigt folklustspel som varje midsommar framförs i Malung, så det finns traditioner att bevara. Anmälningarna har strömmat in, och glädjande nog har nästan alla har fått plats. I december månad kommer dramagrupperna att ha sin första föreställning för föräldrarna.

Dans har funnits som ämne i kulturskolan sedan 2006. Det är också mycket populärt och man kan börja redan som 4-åring och hålla på genom hela skoltiden. Varje vårtermin avslutas med en stor dansshow på Orrskogen i Malung. För att alla som vill ska få se showen, brukar det bli minst två föreställningar. Publiken uppskattar det varierade programmet, alltifrån de små gulliga barndansgrupperna till de fartfyllda danserna med tonårstjejerna.

Kulturskolan har sina lokaler i det gamla tingshuset i Malung. Den stränga och lagbundna verksamhet som tidigare fanns i huset, har bytts ut mot ungdomlig glädje och kreativitet. Den gamla tingssalen har nu gjorts om och berett plats för dans, ensembler och mindre konserter.

I Malung-Sälens kommun finns det även en rik musiktradition med körer, spelmanslag och orkesterförening. Musikundervisning i kommunal regi startade för över 60 år sedan, och många elever har under den tiden fått en musikalisk skolning. Några har även fortsatt sina studier och lever nu professionellt på sin musik.

Det är en stor kommun geografiskt, och lärarna reser långt för att undervisa i alla skolor från Yttermalung i söder till Rörbäcksnäs och Sälen i norr. Eleverna i kulturskolan har ett brett utbud av instrument att välja på.

En lärare arbetar också med särskolan, specialundervisning och förskoleprojektet ”Minikids”. Kulturskolan arrangerar många konserter varje år. Ett samarbete med kyrkan har också inletts, och elever

Tuffa tjejer från dansshowen i maj 2007. Foto: Timea Hedlund

På Förskolans Dag sjunger alla Malungs Minikids i Grönlandsparken. Foto: Magnus Karlsson

medverkar med musik vid gudstjänster flera gånger per termin.

Det är roligt med de nya ämnena i den nya kulturskolan, och vi ser med tillförsikt fram emot att utöka samarbetet mellan dansen, dramat och musiken.

Magnus Karlsson, *musikledare*

Kulturskolan Miranda i Mora – Årets Kulturskola 1998

Du undrar säkert hur vi har det på Kulturskolan Miranda i Mora nu för tiden. Det är ju exakt tio år sedan vi fick utmärkelsen Årets Musik & Kulturskola, för övrigt första gången priset delades ut. Förra året firade vi 10-årsjubileum som Kulturskola och vi har tagit fasta på just

Dansande barn till Spelmanslagstoner.

det (kulturskola) att ha en stor bredd med ämnen som våra barn och ungdomar kan välja mellan. Vi har i höst lösgjort resurser för att kunna starta bild- och dramagrupper.

Förra årets firande belyser vår verksamhet väl och innehöll två kontrasterande delar. Utanför kulturhuset på Bälter Svens torg smällde vi upp två tält, ballonger, banderoller, ja ni vet, ett schemalagt kaos av prova på karaktär och uppträdande. Mirandas Verkstäder väs-sade verktygen; dansgrupp, klassorkester, bild och drama, folk tittade på våra barn, solen sken, folk provade på våra aktiviteter, ett spelmanslag gick förbi, Astrid Lindgren-rap framfördes, en del svalkade sig inne på kulturhuset med en soloartist på piano eller kortfilm gjorda av barn för barn. En solig lördag i början av juni är en helt perfekt tidpunkt för gatuaktiviteter.

Senare på dagen fick ett fullsatt Moraparken njuta av allehanda genrer, allt från hårdrock via pop från orkester, folkmusik från Balkan, Beatleskörmedley, modern klanglek, klassiska pianoskalor, gitarrshow, solodans, förvirrad rökmaskin, till jazzigt storbandssväng plus ett par prisade kortfilmer. Även en ”måleriduell” till tonerna av J.S. Bach. Stipendieutdelning och fikapaus är klassiskt innehåll i en tre timmar lång konsert.

På vår jubileumsdag fick det mesta av våra verksamheter delta. Vi som arrangerade var lyckliga över att verkligheten verkligen överträffade våra fantasier och våra deltagande barn och ungdomar var lyckliga för att all saft och bulle räckte och att konsten överträffade verkligheten.

Chefstrojkan på Kulturskolan Miranda;
Meka, Micke å Tord

AMATÖR, MUSIKSTUDENT ELLER YRKESMUSIKER?

Hos oss hittar du ett brett sortiment av stråkinstrumentet för just dig. Vi har instrument i alla prisklasser. Även tillbehör så som stråkar, strängar, stöd, hartsch, etuier etc.

Vi skickar alltid fraktfritt över hela landet med buss eller post för snabb och säker leverans.

Ta en titt på hemsidan och hör av dig så ska vi hjälpa dig med det du behöver.

Vi finns inte längre bort än ett telefonsamtal eller mail.

Välkommen!

Mattias Sandlund

fiol.

Borlänge Skolors Musikkår med Drillflickor. Foto: Eva Hellström.

Musikskolan i Borlänge – både musikskola och Kulturcentrum Asken

I musikskolan går nära 1 400 elever på ämnesinstrument varav flera hundra deltar i orkesterverksamheten. Det finns fortfarande fem blåsorkestrar från nybörjarorkestern Tornado, via Uppwind, Windstyrka, och Medwind upp till Borlänge Skolors Musikkår (BSM) som tillsammans med drillflickor gör många framträdanden i och utanför kommunen. Men trots en mycket stark blåsmusiktradition så märks tydligt ett avtagande intresse för blåsinstrument även här.

Någon avmattning på gitarr och stråk märks däremot inte. Borlänge är också en rockstad där grupper som Mando Diao och Sugar Plum Fairy har fått sina grunder i musikskolan. Trots att över 200 gitarrister får plats i musikskolan så har vi köer. Många gitarr-, keyboardspelare och trummisar tar lektioner i musikskolan för att sedan gå en trappa ner i Rockhuset med sina kompisar i bandet. På senare år har Boom Town etablerat sig som en del av Musikhögskolan i Piteå med okonventionella arbetsformer.

Suzukiundervisning på stråk är sedan länge etablerad i Borlänge med sammanlagt 225 elever.

Efter gruppspel går man vidare till olika stråkorkestrar och Borlänge Ungdomssymfoniker med sextio deltagare. Soundgroup och DalaViolinisterna är exempel på fiolgrupper för avancerade elever som kan förena spelandet med figurativa inslag. Folkmusiktraditionen är svag i Borlänge så det är andra orsaker till uppsvinget för stråk.

I musikskolan väljer fortfarande många att spela blockflöjt och fortsätter med det liksom klaviatur och sång. Till blåsorkestrarna hör drillgrupper på många olika nivåer. På körsidan finns två barnkörer, Forssaängkören för flickor mellan 13 och 19 år samt Musikskolans Ungdomskör.

Musikklasser på högstadiet bedrivs sedan 15 år vid Forssaklackskolan främst i orkesterform.

För gymnasieelever finns möjlighet att välja instrumentkurser ur estetiska programmet oavsett vilken inriktning man går. Detta har blivit så populärt att det måste begränsas.

Kulturcentrum Asken vänder sig till förskola och grundskola med olika kulturaktiviteter i projektform framförallt avseende bild, drama och musik men även dans, film och annan konstnärlig verksamhet förekommer. Dessutom arrangeras föreställningar med konserter, teater, musikdramatik och film.

Ett år i musikskolan präglas av många stora återkommande arrangemang som Festival Salut, en fyrverkerikonsert med tusentals besökande, BSM med gäster (årets gäst är Lasse Brandeby), stor Luciakonsert med Forssaängkören, Musik i Julbrådskan med dubbla föreställningar, Melodi-festival med Ungdomssymfonikerna som husband på byggställningar i Haga-gymnasiets aula, spektakulär drillshow, Förklädd Gud med ungdomskör och symfoniorkester, Musikskolans vecka med aktiviteter runtom i staden och massor av mindre konserter och uppspelningar. Kort sagt en ganska vanlig bild från en musikskola som i många år haft vind i seglen inte minst tack vare en stark politisk uppbackning.

I en bruksstad som Borlänge med avsaknad av andra musikinstitutioner är musikskolan ett självklart musikaliskt nav kring vilket mycket snurrar. Men när detta skrivs drar orosmoln fram. Kommunens ekonomi är urusel. För första gången på nära tjugo år hörs röster om att dra ned på icke lagstadgad verksamhet. Fortsättning lär följa!

Christer Paulsson,
rektor

Melodi-Festival med Borlänge Ungdomssymfoniker. Foto: K-G Grane.

Suzukigrupper frÅn Musikskolans 60-års jubileum 2006. Foto: Linus Grane.

Gagnef satsar på orkesterverksamheten

Musik & Dansskolan i Gagnef har i många år satsat på den traditionella orkesterverksamheten och därmed också lyckats behålla intresset bland annat för blås. Det har inte varit svårt att få ungdomar att välja orkesterinstrument, men vi har precis som många andra skolor mycket elever på gitarr och piano.

Genom att medvetet arbeta med ”utantillspel i orkester” under 10 år, har vi också kunnat utveckla den största symfoniska blåsorkestern Gagnef Winbands (50 man) kvaliteter. Ett arbetssätt som vi gärna delar med oss till andra. Att spela utantill har både spelmän och suzukielever gjort i många år i vår kommun och de har lyckats bra. Att spela slagverksensemble är också populärt, en verksamhet som också har många år på nacken.

Vad vi vill säga med detta är att våga satsa på ensemble och orkestrar. Våga arbeta mindre traditionellt och du kan nå framgång med just traditionella orkestrar på blås och stråk.

Jan Sjönneby,
Rektor Musik & Danskolan i Gagnef

Bagatell 5

Akustikskärmar
Skydda elevernas hörsel i tid! Möblera om på några sekunder med vårt flexibla plexiglassystem.
- Akustikskärm för orkester, slagverk, brass, etc. 2595 kr (exkl. moms)
- Paketpris: 3 set för 6900 kr (exkl. moms)
- Akustikskärm på notställsfot 1080 kr (exkl. moms)

www.bagatell.se - 013-527 50

DEBATT

Att slänga ut barnet med badvattnet

Om indragningen av musikhandledarnas verksamhet i Angereds grundskolor

”Att slänga ut barnet med badvattnet” är ett talesätt vars innebörd är att man, i tron att man gör något bra eller nödvändigt, i själva verket orsakar en katastrof.

Just detta har de politiker som tagit beslut om att spara in på musikhandledarnas verksamhet i Angereds grundskolor lyckats göra. Jag ska nedan ge två exempel på detta.

Exempel 1

Det har i mer än 20 år pågått ett unikt, ovanligt lyckat och omfattande integrationsprojekt i den invandrartäta Göteborgsstadsdelen Angered. Ett projekt som bibringat alla barn och ungdomar i stadsdelen en gemensam sångskatt, en stolthet och en tillhörighet, just de pusselbitar som sannolikt förhindrar att de i framtiden hamnar i det utanförskap som ofta slutar i kriminalitet.

Detta integrationsprojekt är inte initierat från politiskt håll utan av insiktsfulla eldsjälar inom stadsdelens kulturskolor, vilka envetet och ofta i motvind kämpat för det de tror på och genom åren sett ett lyckat resultat av. Detta projekt har inte ens benämnts integrationsprojekt men går under benämningarna ”Allsången” och ”Cholahopfestivalen”.

Angered är, jämte Södertälje, Malmö och några Stockholmsförorter det område i Sverige som tar emot flest invandrare och flyktingar. Stadsdelen är ofta första anhalt när man anländer till Sverige under osäkra omständigheter. Vid Långmosseskolan, även kallad Internationella skolan, räknade jag nyligen nio hemspråk i en grupp på tretton elever.

Musikhandledarnas verksamhet i Angereds grundskolor kan inte överskattas. Olikt andra områden med traditionellt svensk befolkning finns här inga traditioner av organiserad fritid. Följaktligen nås barnen aldrig av informationen om utbudet av de fritidsaktiviteter kulturskolan erbjuder om kulturskolan inte kan verka i grundskolan under obligatorisk skoltid. Resultatet av en indragning av musikhandledare i skolan blir följaktligen att inte heller fritidsaktiviteterna lyckas rekrytera deltagare.

Musikundervisning, teater, dans, clowneri etc. får läggas ner på grund av bristande deltagarunderlag trots att behovet är skriande. Dessa förhållanden bokförs sedan i den kommunala statistiken och befäster därmed myten om den traditionella svenskhetens kulturella överlägsenhet. Effekten blir alltså segregering i stället för integration.

För dem som endast räknar siffror och statistik och inte ser till det sociala kapitalet borde det ändå vara möjligt att förstå att en dylik besparing i ett längre perspektiv skapar en kostsam problematik.

Exempel 2

Det andra skälet att ta fram det gamla talesättet ”att slänga ut barnet med badvattnet” är det goda rykte som Allsången och Cholahopfestivalen rönt vida omkring, inte endast bland pedagoger och kulturarbetare i Sverige utan även internationellt. Vid musikhögskolan visar man upp Angeredsexemplet för internationella studiebesök som ett exempel på bra musikundervisning. Kulturskolepedagoger i övriga Sverige har benämnt Angereds musikhandledare ”Sveriges bästa musikpedagoger”.

Håkan Sand, projektledare vid Sveriges Musik- och Kulturskoleråd, har föreslagit att man kunde göra Allsången och Cholahopfestivalen i Angered till ett varumärke för att marknadsföra Göteborg, typ Gothia Cup. Jämförelsen är faktiskt inte så dum, idrottsrörelsen och kulturskolan är ju de två stora arrangörerna av organiserade fritidsaktiviteter för ungdom.

Kortsiktigt kommunalt besparingsbeslut

Jag har sedan höstterminen 2007 haft förmånen att vara en del av detta projekt och med egna ögon fått se den glädje, samhörighet och stolthet som, trots i övrigt osäkra förhållanden, råder bland skolbarnen i Angered. Ryktet om detta lyckade projekt var sedan länge etablerat i skolorna i min bostadsort i Norrlands inland och när erbjudandet om att bli en del av detta kom kunde jag inte motstå det utan sökte jobbet, beredd att bryta upp från ett mer än 20-årigt liv i glesbygd. Jag har inte ångrat beslutet trots att jag idag står inför utsikten att bli utan jobb till årsskiftet.

När jag går omkring i Angereds centrum med gitarren på ryggen och hela tiden möts av glada barn som vill hälsa, göra ”high five” kramas eller sjunger en stump ur vår gemensamma sångskatt inser jag att jag är delaktig i något stort. Jag representerar inte bara mig själv och det jag gör som pedagog utan någonting vida större som skapats under mer än 20 år av musikhandledare och andra inom Angereds Kulturskolor ur en djup insikt om de lokala förhållandena, tron att det är möjligt att genomföra drömmar samt inte minst envishet och idogt arbete. Att rasera detta bygge genom ett kortsiktigt kommunalt beslut om besparing är i sanning att slänga ut barnet med badvattnet.

Jag är glad att jag åtminstone i tre terminer fått vara delaktig i detta men ledsen å Angereds skolbarns och de nysvenska familjernas vägnar över att något så fint inte får fortsätta finnas.

Anders Petterson, *musikhandledare*

Smockan rättar

I förra numret fanns en notis om Dans- och Musikskolan i Falun, som dessvärre visade sig vara allt annat än en nyhet. Hur den hamnat i den nyhetsbevakning som Smockan använder sig av är en gåta och vi kan bara beklaga att den publicerades. Vi ber de eventuellt berörda om ursäkt. (red)

Kulturhuset i Grums hotas

När barn- och utbildningsnämnden i Grums ska spara 1,8 miljoner kronor minskar man stödet till kulturskolan Kulturhuset från 700 000 kronor till 300 000 kronor. Därmed hotas hela verksamheten. Kulturhuset öppnades under hösten 2007 och har sedan dess drivits med hjälp av den ideella föreningen Kulturskolan. Ungdomsstyrelsen i Stockholm har stöttat verksamheten med 750 000 kronor och Grums kommun har skjutit till pengar för renovering av lokalerna. Nästa år satsar kommunen endast 300 000 kronor på projektet. Det gör att kulturhusets enda anställd inte kan vara kvar.

– Det verkar inte som kommunen inser att det behövs pengar för att driva en sådan här verksamhet, säger projektledaren Daniel Thörnqvist till Värmlands Folkblad.

Zergy Lindner, kommunstyrelsens sekreterare, säger att det inte är aktuellt för kommunen att ta ansvaret för verksamheten och han hoppas att någon annan ideell förening ska ta över.

Helsingborg tar ny kurs

I Helsingborg sker nu stora förändringar av musikskolan. Redan tidigare var det klart att den skulle samordnas med övrig barn- och ungdomskulturverksamhet på Dunkers kulturhus. Nu införs en ny organisation med ett drastiskt grepp. All den nuvarande verksamheten upphör och alla anställda sägs upp. De flesta kommer sedan att återanställas på nya tjänster i den nya organisationen. I en intervju i Helsingborgs Dagblad säger Marianne Westholm, verksamhetschef för barn- och ungdomskulturen på Dunkers.

– Vi tar inte bort något utan skapar en större bredd.

Hon anser att en omgörning är absolut nödvändig.

– Vi tappar cirka 20-25 procent elever varje år. Även om minskningen är en rikstrend ser vi ett större tapp här än på andra håll, säger hon.

Marianne Westholm betonar att uppdraget från kulturnämnden är tydligt: att lyfta fram alla konstformer inom de kulturpedagogiska ramarna för barn och unga. Från och med årsskiftet ska grunden för den organisationen vara på plats. Marianne Westholm visar den nya tvärgående organisationsmodellen på papper. Tre jämnstora fyrkanter med orden verkstad, arrangemang och försäljning och hantverk.

– Vi vill lyfta bort begreppet ”skola” och istället tänka en bredare, frivillig kulturverksamhet. Barnen ska komma hit och vara kreativa och då är det inte bara den individuella musikundervisningen som är intressant. Ensemblespel, kortkurser och samarbeten över både konstgränser och kulturhusväggar kommer det att bli mer av när den nya organisationsmodellen är på plats enligt Marianne Westholm.

Smockan planerar att återkomma med ett reportage från Helsingborg när den nya organisationen är på plats.

Håkan Sandh

Musik- och dansskolan i Gagnef måste spara

En tjänst som musiklärare försvinner när barn- och utbildningsnämnden lagt budgetförslag till musik- och dansskolan i Gagnef inför höstterminen 2009. Av sparkravet på 2,5 miljoner kronor tar musikskolan 500 000 kronor varav 150 000 kronor är avgiftshöjning.

– Det går 7,4 elever på varje lärare i kommunen men hela 54,9 elever på varje lärare i musik- och dansskolan, säger Jan Sjönneby, rektor vid musikskolan, till DalaDemokraten. Musik- och dansskolan är mindre än en procent av Gagnefs kommuns budget men verksamheten berör 50 procent av kommunens elever, varannan barnfamilj.

I Hylte vill man stärka kulturskolan

I besparingstider brukar kulturen vara bland det första som ryker. Men nu vill barn- och ungdomsnämnden hitta sätt att utveckla och stärka kommunens kulturskola och göra den till en ännu större del av skolverksamheten. Enligt barn- och ungdomsnämndens ordförande Magnus Rasmusson (s) vill man från politiskt och tjänstemannahåll nu få fler involverade i kulturskolans verksamhet både för att öka intäkterna och sprida intresset för kulturen i samhället, skriver Hallandsposten. Ett nytt förslag på hur kulturskolan skulle kunna utvecklas är på gång och detta ska personalen på skolan få ta del av innan man går vidare. En punkt man arbetar på är att involvera fler invandrargrupper i kulturskolans aktiviteter.

Elevprotester i Nordanstig

Tre musikskolelever från Bergsjö har överlämnat 415 namnunderskrifter till kommunalrådet Stig Eng (c) i en protest mot att musikskolan läggs ner efter nästa års vårtermin. Men det lär knappast hjälpa. På elevernas fråga om det är omöjligt att musikskolan blir kvar fick de svaret från Stig Eng: ”Ja. Den blir inte kvar i nuvarande form. Det är min bedömning.” skriver Sundsvalls Tidning.

Hans Erikson ny chef för Kulturskolan i Norrköping

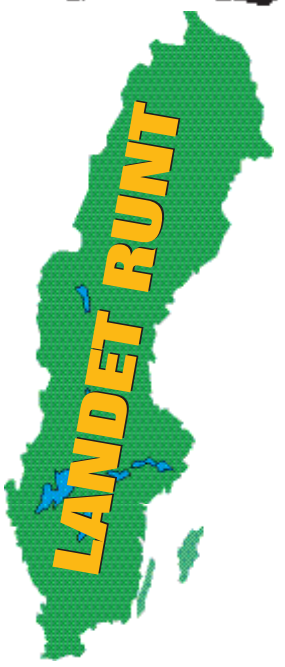
Hans Erikson, som varit tillförordnad chef på Kulturskolan seden 1 augusti i år, har nu fått tjänsten.

– Jag är jätteglad att Hans Erikson fick tjänsten som Kulturskolans chef. Han kommer att utveckla Kulturskolan och tillföra mycket när det gäller framtidens behov inom barn- och ungdomskultur, säger Monika Aune, kultur- och fritidschef i Norrköpings kommun, i ett pressmeddelande.

Musikskolan i Orsa räddas

Skatten i Orsa höjs med 30 öre vilket räddar musikskolan och ungdomens hus. Samtliga partier har ställt sig bakom förslaget.

– Vi har fått signaler om att många i Orsa tycker det är riktigt att höja skatten för att rädda musikskolan och ungdomens hus, säger kommunalrådet Marie Olsson (s) till Sveriges Radio.

FINNES

Stabil värmlänning med hela notställsfoten på jorden söker musikaliska vänner för långvarig bekantskap. Mina vänner uppskattar min steglösa justering och att jag är stapelbar. Med tillbehörlyser jag upp din musiktillvaro.

Svar till: START Notställ

Besök www.bisonuse eller ring 0573-510 10

Bagatell 8

Teleskop
Dirigent Regal

Flaggskeppet bland våra dirigentnotställ. Här finns allt som en dirigent kan önska sig. Som alla våra "Teleskop" finns inga skruvar - alla inställningar sker sekundsnabbt och kan ändras under pågående spel. En generös hylla med plats för div. tillbehör. De dubbla benen gör "Dir Regal" till det stadigaste av stadiga. En ny finess: Bakom skärmen finns ett extra fack för övriga partitur och stämmor. Välj till vår ”strålande” belysning.

Pris: 2000 kr (exkl moms)

Bagatell musikprodukter

www.bagatell.se
mail@bagatell.se
Tel: 013-527 50, – **fax:** 013-527 52

Studenter:
10%
på
och

ACADEMUS
NOT & BOK

Kommer ny?

eller på
www.academus.se

Orion på Folkets hus i Borlänge var fullsatt när musiklärare från hela Dalarna bland annat fick lyssna till Helen Sjöholm. Foto: Johan Larsson, Dalarnas Tidningar.

Hej på er!
Vilket härligt besök det blev i Borlänge i slutet av oktober! Det var över 200 lärare från musik- och kulturskolor runt om i Dalarna som hade samlats för en länsträff - och jag fick äran att få vara med.

På schemat låg olika grupparbeten med temat inspiration, och hur man ska nå olika typer av elever. Spännande. Jag pratade om inspirationen sett från min sida, om de lärare jag själv haft och vad de har betytt för mig när jag lärde mig körsång, solosång och pianospel.

Jag träffade alla lärare men jag hade också en separat träff med sånglärarna. Det var intressant att höra deras funderingar, till exempel hur det är att försöka locka unga grabbar att sjunga, det kan vara komplicerat. Vi talade också om hur program som Idol i det fallet kan inspirerat och påverka ungdomar, på ett både positivt och mindre positivt sätt.

Jag vill passa på att tacka för att jag fick göra det här besöket i Borlänge, det var verkligen inspirerande. För mig.

I december gör jag mitt nästa skolbesök, då blir det Mölndal där jag ska träffa eleverna och vara med på en julkonsert. Det ska bli roligt att musicera ihop med ungdomarna.

Det är som jag berättat tidigare mycket fokus på My Fair Lady men jag har också hunnit med invigningen av Malmö Arena den 6:e november. Det är en jättearena och det satt 10 000 i publiken som lyssnade på symfoniorkester, kör och massor av artister.

När det var så mycket folk passade jag förstås på att berätta att jag är SMoK-ambassadör och jag utmanade politikerna i Malmö att satsa på kultur också, inte bara sport. Alla jag hade bakom mig på scenen har på något sätt en bakgrund i musikskolan och det känns viktigt att det får komma fram vid ett sådant här tillfälle.

Nu känns det skönt att julen närmar sig så att man får ladda batterierna, jag ska faktiskt vara ledig nästan tre veckor, förutom en julkonsert i Malmö. Att sjunga julsånger är ett sätt för mig att fira jul men till största del blir det att träffa familjen – och i år även att packa upp flyttkartonger.

Härliga hälsningar
Helen Sjöholm

Bagatell 7

Flygel- och pianomedar
Passar till alla pianon och flyglar. Kullagrade dubbelhjul av hög kvalitet. Mycket enkelt att montera för den som är lite händig (bruksanvisning medföljer). Instrumenten kan sedan lätt flyttas av en enda person.

Medar flygel

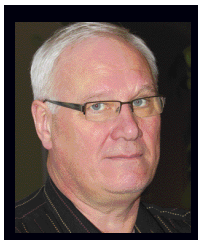

Medar piano

Pris: 2995 kr till en flygel (exkl. moms)
Pris: 695 kr till ett piano (exkl. moms)

Bagatell *musikprodukter*
www.bagatell.se
mail@bagatell.se
Tel: 013-527 50, – **fax:** 013-527 52

Vill Du annonsera?
Slå gärna en signal så får du veta vad vi kan erbjuda för olika alternativ
Jan Dylicki 0660-26 61 05, jan.dylicki@daus.se

Här ser Du när Smockan kommer ut. Planera in när det skulle passa att annonsera i tidningen.

Nr	Manusstopp	Utkommer
1/09	xx/x	xx/x
2/09	xx/x	xx/x
3/09	xx/x	xx/x
4/09	xx/x	xx/x
5/09	xx/x	xx/x
6/09	xx/x	xx/x

Läsvärt

Stora Musiktävlingsboken

Mats Fagerberg (Isaberg Förlag AB)

Tävlingssugen? Utse den som kan mest om musik i familjen under julledigheten? Bordsuppgifter på kulturskolans personalfest? Då kan Stora Musiktävlingsboken vara något för dig!

För vem är boken då tänkt? ”För grundskolan, gymnasiet, personalfesten, körfesten, julfesten, musikcaféet, kräftskivan, födelsedagskalaset, hemma med familj och vänner, förströelse när man själv vill etc.” står det i förordet. Musiktävlingar och musikfrågesport passar i många sammanhang.

Jag blir glad när jag öppnar boken. Det första jag ser är ”Kopiering tillåten”. En så tjock bok i A4-format med bland annat frågesport, grupptävlingar, korsord och spel fungerar nog bara om man får kopiera friskt bland frågeformulär, stenciluppgifter och dylikt.

Infallsvinklarna är många. Inriktningen känns skola, mycket av innehållet fungerar säkert bra där. Men med sina 296 sidor finns något för alla. Svårighetsgraden är från superlätt till lite svårare, beroende på hur insatt man är i musikens värld.

För egen del är jag tävlingssugen. Julstormästare i familjen är däremot ingen självklarhet. Men om jag börjar råplugga facit redan nu...

Dag Krafft

Musiklärartyper

En typologisk studie av musiklärare vid kommunal musikskola

Olle Tivenius
(Örebro Universitet 2008)

Olle Tivenius har skrivit en avhandling där han delat in musiklärare vid musikskolor i olika typer. Några av forskningsfrågorna han ställt är:

– Varifrån får musiklärarna sina attityder och värderingar?

– På vilket vis avspeglas de olika typernas attityder och värderingar i deras respektive praktiker?

Han har genom en stor enkätundersökning kring värderingar samlat in material som sedan kunnat bearbetas och ut kommer några musiklärartyper som Olle Tivenius satt namn på: missionären, portvakten, musikanten, mästarläraren, kapellmästaren, förnyaren, antiformalisten och pedagogen.

Olle Tivenius bild av musiklärarna är ganska dyster, upp tonar en bild av en verksamhet där lärare i frihet utan krav på styrning skapat egna mål fjärran från de nedskrivna politiska målen. Många lärare – men långt från alla – anser att deras egna musikaliska preferenser bör vara ett föredöme för eleverna. Elevorienteringen blir bristfällig.

Dessa värderingar är främst komna ur lärarnas tidigaste influenser, i mindre grad från utbildningstiden. De är också i första hand bundna till genrer som även till viss del följer instrumenten. Exempelvis har stråkpedagoger och rockpedagoger ofta olika musikaliska, pedagogiska och andra värderingar. Inte så konstigt, tycker jag.

Svårare är frågan hur väl avhandlingen beskriver verkligheten på musik- och kulturskolorna. Jag kan inte påstå att Olle Tivenius har fel även om min bild är något ljusare än hans resultat. Hans slutsats är att ”såväl musikskolan som musikhögskolan regeras av sega strukturer, vilket gör att musiklärarnas musikermusik utgör en smaknorm som influerar musikpedagogiken på alla nivåer. Musikskolans framtid är beroende av reformer inom lärarutbildningen.”

Eftersom avhandlingen visar att utbildningstiden inte i så hög grad påverkat attityder så skulle jag snarare dra slutsatsen att rekryteringen till musikläraryrket måste bli mycket bredare. Om det finns ett problem på området har det redan uppstått när eleverna antas.

Avhandlingen tar upp viktiga frågeställningarna men är ganska svårgenomtränglig. En populärvetenskaplig rapport skulle behövas för att föra ut debatten bredare.

Håkan Sandh

FINNES

Tyst låten, inställsam stol söker
rumpor som vill sitta skönt
I sällskap med likasinnade
är jag stapelbar.
Trivs bra i musikaliska
sällskap. Reser gärna
på vagn tillsammans
med vänner.

Svar till: MUSICA Stol

Besök www.bison.se
eller ring 0573-510 10

Musikläararens oumbärliga övningsverktyg! Använd i undervisningen – enskilt, i klass eller för dig själv

MUSIKTRÄNING!

Ny annons?

EarMaster 5 PROFESSIONAL

- melodi: igenkänning, jämförelse och diktat
- ackord: igenkänning, omvändningar och ackordföljd
- rytm: läsning, notering och imitation med mera....

och bäst av allt: programmet är på SVENSKA!

Sweden MIDI Music AB - Polhemsgatan 29 - 112 30 STOCKHOLM - tel 08 80 68 88 - webshop www.swedenmidimusic.se

Västra Götaland bäst i Sverige på kultursatsningar

Statens Kulturråd har listat svenska kommuners och läns kultursatsningar under 2007.
Västra Götaland är det län som satsar i särklass mest på kultur med 506 kronor per invånare. Detta kan jämföras med riksgenomsnittet på 267 kronor och jumbon Stockholms län på endast 131 kronor per invånare. Bäst i Västra Götaland är Vara kommun.
– Ibland skojar vi om att det är New York, Milano och Vara som är kulturhuvudstäder i världen, säger Gudrun Lidén, bildningschef i Vara kommun, till GT.
Storsatsningen i Vara är konserthuset dit även barn nu har fått tillgång. Alla barn från förskolan ända upp i gymnasiet får ett gratis besök på konserthuset. Kommunen har även utvecklat sin musikskola till en bredare kulturskola där både konst och dans kommit med på programmet.
- När man väl bestämmer sig för att satsa är det lättare att få igenom förändringar. Vi har en medveten strategi att invånarna ska få del av bra kultur, säger Gudrun Lidén.

Graffiti skapar otrygghet anser politiker

Stadsbyggnadskontoret i Stockholm föreslår att graffitimålningen ”Dascinate” i Bromsten är ett unikt kulturarv som bör skyddas. Men bland Stockholms politiker finns motstånd. ”Fascinate” gjordes 1989 med fastighetsägarens godkännande och har fått finnas kvar under alla dessa år. Men Kristina Alvendal (m) tycker inte att graffitimålningen ska behållas. Enligt henne går det inte att skilja på graffiti och klotter, skriver Dagens Nyheter och Alvendal säger till tidningen: ”Graffiti skapar en osäker boendemiljö och målningen kommer att föra med sig ytterligare klotter. Graffiti är något vi jobbar hårt med att få bort, det skapar en osäker boendemiljö och många stockholmare tycker att det är fult.”

Så tycker Sverigedemokraterna i Skåne

Sverigedemokraterna motsätter sig kulturpolitiskt program i Region Skåne och har följande kommentarer: ”Mångkulturalism och mångkulturella tendenser är att betrakta som en kostnad, en belastning och ett hot mot Skåne och skånska intressen.” ”Genusperspektiv är att betrakta som pseudovetenskap och ska varken tillämpas, erkännas eller uppmärksammas; däremot ifrågasättas i de fall detta förespråkas.” ”Ovälkomna avarter av skånskan i form av brytning på arabiska och serbokroatiska bör aktivt motverkas genom en bättre svenskundervisning och tydligare språkkrav.”

Uppsalas nya Konserthus testasa

Kommunala Musikskolan i Uppsala har, sedan det nya ”Uppsala Konsert & Kongress” blev till för ett drygt år sedan, vid återkommande tillfällen testat denna konsertanläggning. Vid invigningen i augusti -07 spelade Musikskolan på alla de olika scenerna; i december testades husets kapacitet då mer än 600 elever från länets Musik- och kulturskolor medverkade; i februari ordnade Musikskolan konserter för samtliga Uppsalas lågstadieelever då nästan 5 000 barn slussades in och ut; 2-4 april hölls SMoK:s Rikskonferens i huset och deltagarna fick se prov på husets möjligheter och lördag 4 oktober gav Uppsala Musikskola med sitt projekt ”Bredd och topp” konsert på stora scenen med inte mindre än 400 medverkande elever i en och samma konsert. Vid konserten delade Musikens Hus Vänner och logen Belenos ut stipendier för drygt en kvarts miljon kronor, till förtjänta Uppsalamusiker och studerande. Uppsala Konsert & Kongress, som i våras fick Stora Samhällsbyggarpriset, har blivit en stor tillgång för musiklivet i Uppsala och anläggningen kommer säkert att låta tala om sig i framtiden, inte bara som arkitektoniskt mästerverk.

Text och foto: Kaj Anderberg

Berndalen vann folkmusikpris

Årets nationella folkmusikstipendiater heter Petter Berndalen och Pedram Shahlai. Det blev klart efter en provspelning på Musikhögskolan Ingesund den 10 november.
Ingesund utser, på uppdrag av Kungliga Musikaliska Akademin, stipendiaterna, som ska uppvisa en djup musikalitet och ett gediget instrumentalt kunnande som öppnar för en internationell karriär.
Slagverkaren Petter Berndalen tilldelades 40 000 kronor och 30 000 gick till violinisten Pedram Shahlai. Petter Berndalen studerar på Masterprogrammet på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och Pedram Shahlai går samma utbildningsprogram på Världsmusiklinjen vid Musikhögskolan i Göteborg.

Fyra städer vill bli Europas kulturhuvudstad

Umeå, Gävle, Uppsala och Lund har ansökt om att kandidera till titeln Europeisk Kulturhuvudstad 2014. Titeln på Umeås ansökan är Nyfikenhet och Passion - medskapandets konst. Gävle kandiderar med ambitionen att definiera en Kulturell Allemansrätt som gör medborgarna mer delaktiga. Uppsalas tema är förvandling, Metamorfos varje dag. Lunds ansökan går under namnet Playground Europe och jakten på den femte friheten. Regeringen utser en jury som träffas den 8-9 december i Stockholm för att besluta om vilka städer som går vidare till finalomgången. Städerna får sedan nio månader på sig att utveckla sitt program. I september 2009 träffas juryn igen för att komma fram till vilken svensk stad som den svenska regeringen bör nominera till Europas Kulturhuvudstad 2014.

Ny prisnämnd för Polar Music Price

Gitarrister Georg Jojje Wadenius och mezzo-sopranen Anne Sofie von Otter är två nya namn i Prisnämnden, där 2008 års Polarprisvinnare Renée Fleming kommer att bistå som senior rådgivare. Ny ordförande i prisnämnden blir kompositören Alfons Karabuda.
– Vi har arbetat hårt för att samla en prisnämnd som kännetecknas av integritet, trovärdighet och kompetens, men som också representerar hela spektrat av det breda musiklivet. Alfons ordförandeskap innebär inte bara att nämnden nu får en stark och drivande kraft, utan också att vi breddar vårt internationella kontaktnät, säger Lennart Wiklund, ordförande i Polar Music Prizestiftelsen.

Foto: Håkan Rydlöv

Dubbelt av dubbelt

Nu har dubbelt av dubbelt exploderat - över 120 oboeister och fagottister träffades på Kulturskolan i Lund 8 november för kurser i ensemblespel, rörtillverkning, instrumentunderhåll, instrumentbyggarhistoria samt masterclass i oboe och fagott. Huvudlärare var Asger Svendsen, professor i träblås på Malmö Musikhögskola, och till hans hjälp fanns flera duktiga musiklärare. Dagen blev återigen en succé enligt arrangerande fagottisten Håkan Rydlöv, som tillsammans med kollegorna Lisa Nyberg, oboe Lund, och Martin Harborg, fagott Helsingborg, för tredje gången genomförde arrangemanget.
- Deltagarantalet har ökat för varje år och nu finns det snart inte plats för oss annat än på de stora scenerna i regionen, säger Håkan Rydlöv och fortsätter: Vi vill få alla att spela tillsammans på ett avslappnat sätt; där alla hittar en egen roll. Mest unikt är att alla som spelar dessa dubbelrörbladsinstrument känner att de hör ihop och inte alls är udda.
Deltagarna kom ifrån hela södra och mellersta Sverige och även från Danmark.

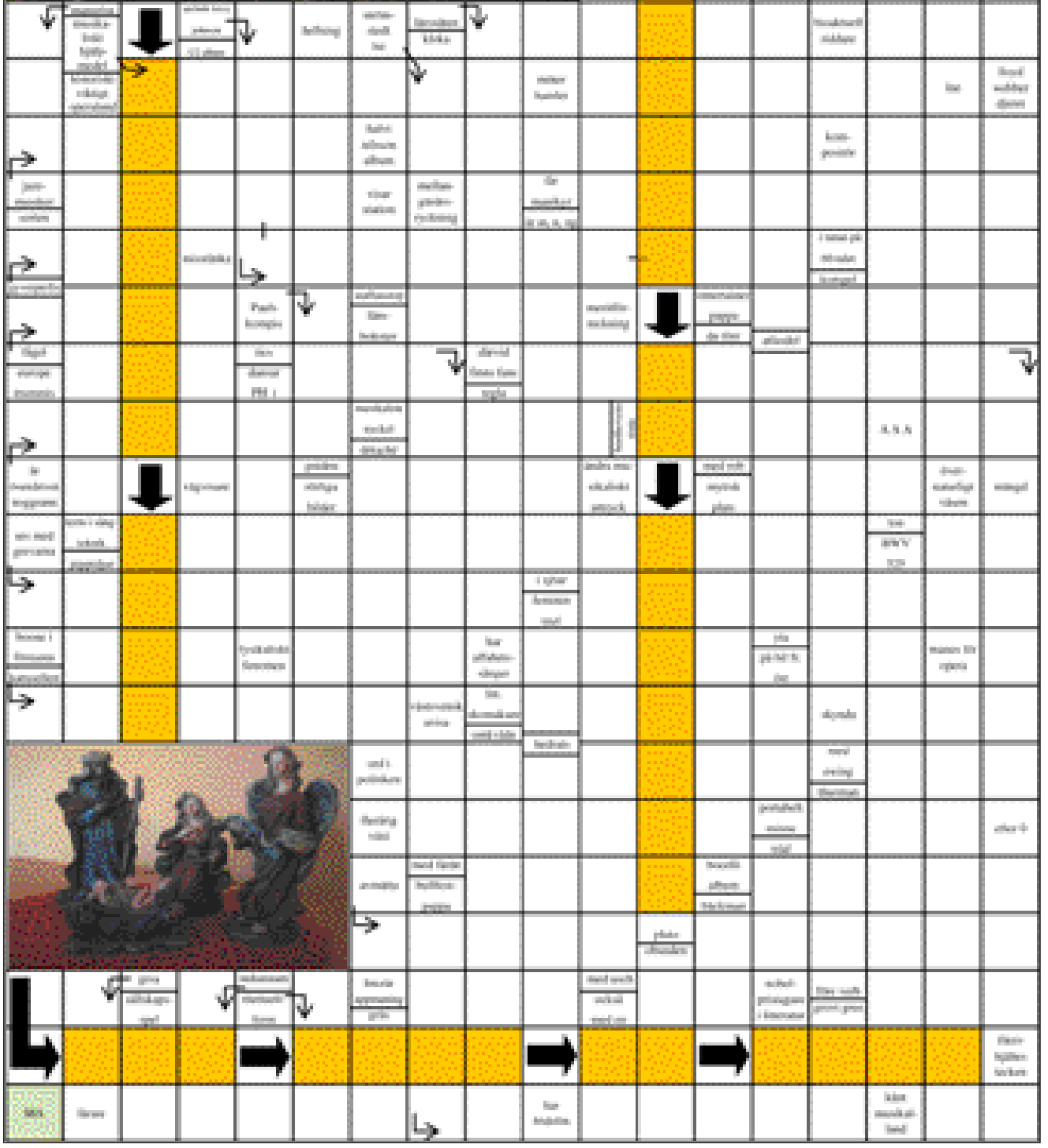

Skicka lösningen till:
Kultursmockan, DAUS Tryck & Media,
DAUS-Huset, 893 80 Bjästa senast 31 januari.
Vi redovisar de först fem öppnade rätta svaren i Smockan nr 1 2009.
Vinnarna får xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.

Namn……

Adress……

Postadress……

Posttidning **B**

Annons 1/2-sida
Försvarsmusiken
Nytt material kommer

Ny KMH-annons kommer förmodligen

www.kmh.se | 08-163200

KUNGL. MUSIKHÖGSKOLAN